

EuroPsy
European Certificate in Psychology

EuroPsy – het Europese certificaat in de psychologie

Juli 2013

Juli 2013

EuroPsy
European Certificate in Psychology

EuroPsy

Europees certificaat in de psychologie

EFPA-reglement inzake *EuroPsy* en
Appendices

www.europsy-efpa.eu

Juli 2013

Inhoud

1. Inleiding	4
2. EFPA-reglement inzake <i>EuroPsy</i> , het Europese certificaat in de psychologie.....	10
Sectie A. <i>EuroPsy</i> , het Europese certificaat in de psychologie.....	10
Sectie B. Toekenningsinstanties.....	13
Sectie C. De procedure voor het verwerven van het <i>EuroPsy</i> -certificaat	21
Sectie D. Beroepsprocedures.....	22
Sectie E. Diversen	23
3. Register van <i>EuroPsy</i> -psychologen	27
Bijlage I. Eisen voor het specialistische certificaat psychotherapie.....	28
Bijlage II: Eisen voor het specialistische certificaat voor arbeids- en organisatiepsychologie.....	31
Appendix I. Definities	34
Appendix II.	37
Beschrijving van de inhoud van het curriculum.....	38
Minimumeisen van het opleidings- en trainingsprogramma.....	45
Appendix III. Competenties en competentieprofilering.....	49
Competenties van psychologen	49
Procedures voor <i>EuroPsy</i> -profilering.....	55
Appendix IV. <i>EuroPsy</i> -certificaat en aanvraagformulier.....	58
Appendix V. Praktijk onder supervisie	63
Appendix VI. Regeling inzake voortdurende bijscholing.....	71
Appendix VII. Geschiedenis van <i>EuroPsy</i> – het Europese certificaat in de psychologie.....	73
Appendix VIII. Relevante publicaties.....	80

1. Inleiding

Achtergrond

De psychologische dienstverlening in Europa is de afgelopen decennia substantieel veranderd, zowel qua inhoud als qua vorm. Al sinds het begin vindt de opleiding van psychologen en hun kennistoepassing plaats binnen nationaal vastgestelde kaders, gekenmerkt door verschillende onderwijsradities, dienstverbanden, soorten overheidsbemoediging en talen. Met zijn wortels in de filosofie en geneeskunde, heeft het onderwijs aan psychologen zich in zeer uiteenlopende politieke en economische omstandigheden ontwikkeld en in de verschillende landen verschillende vormen aangenomen. Op sommige plaatsen lag de nadruk op een lange en uniforme training, overheidsfinanciering en reglementering door de wet, in andere op vroegtijdige differentiatie en concurrentie met andere beroepen in de markt. Gedurende deze periode zijn de kwaliteit van het onderwijs en de professionele dienstverlening substantieel verbeterd, en zijn er in heel Europa meer wettelijke regelingen voor psychologen gekomen.

De toenemende internationalisering van de economie in het algemeen en de invoering van een gemeenschappelijke markt in de Europese Unie (EU) hebben de mobiliteit van beroepsbeoefenaren en de verlening van diensten over landsgrenzen heen een impuls gegeven. Ook zijn er grote stappen gezet op het gebied van mobiliteit in het onderwijs, vooral op academisch niveau. Als gevolg van de verklaring van Bologna van 1999 vindt er momenteel in heel Europa een volledige hervorming van het universitaire onderwijssysteem plaats, met als doel een Europese Hogeronderwijsruimte in 2010. De agenda van de Europese Commissie streeft naar verdere ontwikkelingen in dezelfde richting. Zo heeft de Commissie een radicale hervorming gerealiseerd van het systeem voor erkenning van beroepskwalificaties, die door het Europees Parlement en de Raad geaccepteerd is, om het vrije verkeer van beroepsbeoefenaren in Europa te bevorderen. Na 20 jaar is de Algemene Richtlijn 89/48/EG, die het kader bood voor beroepen die bij de wet gereguleerd zijn (naast de zeven beroepen met zogenoemde verticale of “speciale” Richtlijnen), vervangen door de nieuwe Richtlijn 2005/36/EG, die in september 2005 is

vastgesteld en momenteel (2007) in de 27 EU-landen geïmplementeerd wordt. Deze ontwikkelingen zijn onmiskenbaar relevant voor psychologen en hun cliënten. Net als andere beroepsbeoefenaren dienen psychologen de mogelijkheid te hebben overal in de EU een opleiding te volgen en hun beroep uit te oefenen. Cliënten, of dat nu individuele burgers of instellingen zijn, moeten, al naar gelang hun belangen en rechten, overal binnen de EU diensten kunnen afnemen van competente psychologen.

Bij de overgang naar grensoverschrijdende onderwijs- en beroepenstelsels moet er gestreefd worden naar uniformiteit, transparantie en flexibiliteit. Maar deze doelen zijn niet altijd gemakkelijk te realiseren, als gevolg van de diversiteit in systemen en praktijken die zich in de loop der tijd ontwikkeld hebben. Er moeten gemeenschappelijke kaders worden gevonden om beroeps- en opleidingskwalificaties te vergelijken en hun gelijkwaardigheid vast te stellen, en er moeten gemeenschappelijke standaarden worden vastgelegd om in de hele EU bepaalde niveaus van expertise en professionele kwaliteit te waarborgen. Geen geringe uitdaging, omdat bestaande systemen en praktijken zullen moeten veranderen, en over de daarin gevestigde belangen moet worden heengestapt. Het is met name van belang dat beroepsgemeenschappen geen defensieve houding aannemen of nationale belangen overmatig willen beschermen, maar dat zij met een gemeenschappelijke visie komen op de toekomst van het vak, met inbegrip van de ontwikkeling, opleiding en training van hun leden.

Ontwikkelingen binnen het vak van de psychologie

De afgelopen decennia zijn binnen de psychologie verschillende pogingen gedaan om in heel Europa een kader en standaarden vast te stellen. Zo heeft de federatie van Europese professionele psychologenverenigingen (EFPPA) in 1990 een aantal *Optimal Standards for the Profession of Psychology* (Optimale standaarden voor het vak van de psychologie) (EFPPA 1990) vastgesteld, waarin eisen zijn vastgelegd voor de academische opleiding en beroepstraining van psychologen. Het Europese Netwerk van Organisatie- en Arbeidspsychologen (ENOP), heeft op basis van een Copernicus-subsidie van de Europese Commissie een kader voor een onderwijsprogramma en minimumstandaarden voor de arbeids- en organisatiepsychologie uitgewerkt (Roe et al., 1994; ENOP, 1998). Een werkgroep van

Europese psychologen heeft een vergelijkbare benadering gehanteerd om een kader vast te stellen voor de opleiding en training van Europese psychologen in het kader van het Europese Leonardo da Vinci-programma (Lunt, 2000; Lunt et al. 2001a, Lunt 2002). Het daaruit resulterende document, met de titel '*EuroPsyT, A framework for education and training for Psychologists in Europe*' (*EuroPsyT*, een kader voor opleiding en training voor psychologen in Europa), is in heel Europa breed besproken door verenigingen en gemeenschappen van psychologen, en in 2001 overgenomen door de Europese federatie van psychologenverenigingen (EFPA, de opvolger van de EFPPA). Het *EuroPsyT*-kader vormt de basis voor verdere ontwikkelingen, die waarschijnlijk zullen resulteren in een systeem op twee niveaus, met het Europese certificaat in de psychologie, *EuroPsy*, als basisstandaard voor een zelfstandige psychologenpraktijk, en een aantal gevorderde of specialistische certificaten in de psychologie die daarop voortbouwen. Het *EuroPsy*-kader heeft in hoge mate geput uit het werk dat door de British Psychological Society (BPS) is verricht voor de ontwikkeling van haar eigen beroepsstandaarden voor psychologen, resulterend in de *Standards of Proficiency for Applied Psychology* (Standaarden voor de vakkundigheid voor toegepaste psychologie). Een belangrijke bijdrage van dit werk is de ontwikkeling van competenties die geëvalueerd kunnen worden als resultaat van opleiding en training, zodat er niet alleen meer vertrouwd hoeft te worden op academische onderwijsprogramma's.

De Europese Commissie is eveneens voorstander van een competentiegerichte aanpak, met de nadruk op transparantie en de mogelijkheid van competentie-evaluatie in een breed scala aan contexten. Een voorbeeld hiervan is het zogenoemde 'Tuning'-project (*Tuning Educational Structures in Europe, Afstemming Onderwijsstructuren in Europa*), in het kader van de implementatie van de verklaring van Bologna, dat tot doel heeft een reeks generieke en specifieke competenties te ontwikkelen die leiden tot leerresultaten in verschillende gebieden. Het 'Tuning'-project is in 2000 begonnen als project om de politieke doelstellingen van het Bologna-proces en de initiatieven van de Lissabon Erkenningconventie aan elkaar te koppelen. De eerste fase had betrekking op een aantal gebieden, maar niet op de psychologie. In de tweede fase is de psychologie ontwikkeld door een kleine groep die ook betrokken was bij de ontwikkeling van *EuroPsy* (Lunt et al 2011). Op dit moment wordt de vergelijkbaarheid van academische kwalificaties geëvalueerd door nationale informatiecentra voor academische erkenning (NARIC), die op nationaal niveau werken binnen het Europese netwerk van

informatiecentra (ENIC) op Europees niveau. Gehoopt wordt dat de combinatie van gespecificeerde curricula enerzijds en gespecificeerde competenties van professionele psychologen anderzijds, zoals geïntroduceerd met *EuroPsy*, een transparantere evaluatie van vergelijkbaarheid en een hogere kwaliteit van de professionele dienstverlening aan cliënten mogelijk maakt.

Het doel van EuroPsy

EuroPsy (ofwel: Europees certificaat in de psychologie) betekent een grote stap voorwaarts in het bevorderen van de mobiliteit van psychologen en de toegang van cliënten tot psychologische diensten van hoge kwaliteit in heel Europa. Het bouwt voort op het onderwijskader en de minimumstandaarden van *EuroPsyT* die in 2001 geaccepteerd zijn, en het zogenoemde Europees diplomakader dat in 2005 is overeengekomen, en biedt een benchmark of een verzameling Europese standaarden voor de psychologie die als basis kunnen dienen voor de evaluatie van het academisch onderwijs en de beroepstraining van psychologen in de verschillende EU-landen en andere landen binnen de EFPA. Dit document (het EFPA-reglement inzake *EuroPsy* en Appendices voor *EuroPsy*) bevat het EFPA-reglement inzake *EuroPsy* en appendices voor het Europees certificaat in de psychologie (*EuroPsy*).

EuroPsy is ontwikkeld onder auspiciën van de EFPA, die ook toezicht houdt op de ontwikkeling van specialistische certificaten in meer gespecialiseerde gebieden van de psychologische praktijk. *EuroPsy* (het Europees certificaat in de psychologie) geeft de standaard die nodig is voor een zelfstandige praktijk op basisniveau. Daarnaast worden er specialistische certificaten (in meer gespecialiseerde gebieden, zoals psychotherapie, arbeids- en organisatiepsychologie, onderwijspsychologie, enz.) ontwikkeld om het behalen van een gespecialiseerd of gevorderd competentie- en expertiseniveau in bepaalde praktijkgebieden aan te tonen.

Bij de ontwikkeling van het *EuroPsy*-kader is veel aandacht besteed aan de verscheidenheid aan situaties op het vlak van onderwijs, beroepsuitoefening en regelgeving die momenteel in Europa bestaan. Opgemerkt is dat de opleidingen niet alleen verschillen qua lengte, maar ook wat betreft de mogelijkheid om te differentiëren of specialiseren. Om een systeem te ontwerpen dat op een zinvolle wijze kan aansluiten op deze verschillende opleidingsvormen, wordt er in het EFPA-reglement inzake *EuroPsy* onderscheid gemaakt tussen zelfstandige en niet-zelfstandige praktijken,

tussen een aantal werkterreinen waarin psychologen werkzaam zijn, en tussen de start als psycholoog en latere specialisatie. Het basis *EuroPsy*-certificaat heeft tot doel een standaard vast te leggen voor de niet-zelfstandige en/of zelfstandige praktijk, normaliter op één werkterrein¹, op het moment van de start als psycholoog. Deze standaard definieert minimumeisen, die door individuele psychologen waarschijnlijk overtroffen zullen worden. Het basis *EuroPsy*-certificaat vormt geen praktijkvergunning en is niet bedoeld als vervanging van de nationale vergunningverlening door het EFPA-reglement inzake *EuroPsy*. Voor zover de standaard die is vastgelegd in het *EuroPsy*-basiscertificaat in verschillende nationale omgevingen zinvol wordt geacht, wordt gehoopt dat daarmee rekening wordt gehouden bij eventueel te ontwikkelen toekomstige veranderingen in de vergunningverlening door het EFPA-reglement inzake *EuroPsy*.

Het doel van de specialistische certificaten

Het doel van toekomstige specialistische certificaten (certificaten voor een specialistische expertise) is eisen vast te leggen voor de zelfstandige praktijk in een specifieke setting, op een punt dat duidelijk verder ligt dan de start van het beroep, bijvoorbeeld om de status van specialist aan te duiden. Op dit moment zijn er specialistische certificaten ontwikkeld op het gebied van (i) psychotherapie en (ii) arbeids- en organisatiepsychologie. Er zullen waarschijnlijk nog meer specialistische certificaten worden ontwikkeld, die allemaal voortbouwen op de standaard voor het *EuroPsy*-basiscertificaat. In bepaalde landen hebben psychologen specialistische of gevorderde kwalificaties nodig voor het uitoefenen van bepaalde aspecten van hun beroep. Dat kan betekenen dat de ontwikkeling van kwalificaties voor gevorderden er in de toekomst toe kan leiden dat er beperkingen worden opgelegd aan de omstandigheden, niveaus en taken waarin houders van het basis *EuroPsy*-certificaat bevoegd worden geacht om zelfstandig hun praktijk uit te oefenen. Dit zal worden bepaald in het land van praktijkuitoefening, op grond van het EFPA-reglement inzake *EuroPsy* dat in dat land op de praktijk van toepassing is.

¹ Normaliter één werkterrein: dit is de meest voorkomende situatie, omdat psychologen normaliter in één werkterrein hun praktijk uitoefenen. Het reglement houdt echter rekening met maximaal twee werkterreinen voor psychologen die naar behoren gekwalificeerd zijn en bevoegd om in twee werkterreinen hun praktijk uit te oefenen.

Richtlijnen

De ontwikkeling van het *EuroPsy* Europees certificaat in de psychologie, waarin de Europese standaard is ingebed, stoelt op een aantal richtlijnen. Deze hebben tot doel:

- 1) de beschikbaarheid van adequate psychologische diensten in heel Europa te bevorderen. Elke burger en elke instelling moet psychologische diensten kunnen verkrijgen van een competente en gekwalificeerde professional, en het systeem moet dit doel helpen realiseren;
- 2) consumenten en burgers in Europa te beschermen door kwaliteit te garanderen en het publiek te beschermen tegen ongekwalificeerde dienstverleners;
- 3) een bijdrage te leveren aan mechanismes om de mobiliteit van psychologen te bevorderen door hen in staat te stellen overal in Europa hun praktijk uit te oefenen, mits zij over de juiste kwalificaties beschikken;
- 4) ervoor te zorgen dat het *EuroPsy*-certificaat wordt toegekend op basis van: (a) een aantoonbaar afgeronde academische opleiding in de psychologie van voldoende omvang; (b) aantoonbare competentie in de uitoefening van het vak tijdens praktijkuitoefening onder supervisie; (c) onderschrijving van Europese (en landelijke) ethische standaarden voor psychologen;
- 5) ervoor te zorgen dat het *EuroPsy*-systeem eerlijk is en voorkomt dat psychologen op basis van nationale of andere verschillen in hun achtergrond qua opleiding of beroep bevoor- of benadeeld worden, en dat hoge kwaliteit van dienstverlening als belangrijkste uitgangspunt wordt gezien in het systeem. Dit houdt in dat *EuroPsy* geen specifieke eisen zal stellen aan de structuur of vorm van de academische opleiding of de aard en organisatie van de stage voor de beroepspraktijk;
- 6) de kwalificatie te garanderen voor de psychologische praktijk op zowel het aanvangsniveau als daarna;
- 7) een inspanning tot actief onderhoud van competenties te onderschrijven. Om die reden wordt het *EuroPsy*-certificaat toegekend voor een beperkte duur en dient het, ook weer voor een beperkte duur, te worden verlengd op basis van een aantoonbare continuering van de beroepspraktijk en voortdurende bijscholing;
- 8) reeds bestaande landelijke regelgeving voor psychologen te respecteren.

2. EFPA-reglement inzake *EuroPsy*, het Europese certificaat in de psychologie

Het *EuroPsy* Europese certificaat in de psychologie (hierna *EuroPsy*) is bedoeld om te voorzien in een standaard voor een academische opleiding en beroepstraining die cliënten, werkgevers en collega's laat weten dat een psycholoog over de noodzakelijke competenties beschikt voor het verlenen van psychologische diensten.

EuroPsy streeft ernaar in alle landen waar het wordt uitgegeven een gemeenschappelijke competentiestandaard vast te stellen. Het beoogt het vrije verkeer van psychologen in de landen van de Europese Unie en in andere landen die de standaard geaccepteerd hebben, en streeft naar ondersteuning van mechanismes om dit te faciliteren.

Het *EuroPsy*-certificaat kan worden toegekend aan individuele psychologen die voldoen aan de voorwaarden die in dit EFPA-reglement inzake *EuroPsy* zijn genoemd.

Een persoon die in het bezit is van het *EuroPsy*-certificaat wordt “geregistreerd *EuroPsy*-psycholoog” genoemd.

Sectie A. *EuroPsy*, het Europese certificaat in de psychologie

Artikel 1 *EuroPsy*² omvat een verzameling standaarden voor de opleiding en training van professionele psychologen, zoals beschreven in Appendix II en III.

Artikel 2 Inschrijving in het Europese Register van *EuroPsy*-psychologen (hierna het Register) en toekenning van het *EuroPsy*-certificaat aan individuele psychologen is mogelijk indien zij:

- a. met succes een landelijk erkende academische studie psychologie hebben afgerond aan een universiteit of vergelijkbare instelling die

² Europees certificaat in de psychologie verwijst hierna naar het Europese basiscertificaat in de psychologie (*EuroPsy*), zoals beschreven in de inleiding.

ingevolge de wet of gewoonterecht resulteert in de landelijke titel of kwalificatie van "psycholoog", mits de studie een duur heeft van minimaal vijf jaar fulltime studie (300 ECTS) en past in het kader als beschreven in Appendix II;

- b. kunnen aantonen dat zij als psycholoog in opleiding gedurende minimaal één jaar fulltime (of vergelijkbaar) een praktijk onder supervisie hebben uitgeoefend en dat zij dit werk volgens de evaluatie van hun supervisors naar tevredenheid hebben verricht (zie Appendix I en V); en
- c. bij hun Nationale Toekenningscommissie een schriftelijke verklaring hebben ingediend dat zij de principes van professioneel gedrag als uiteengezet in de *MetaCode of Professional Ethics* (Metacode Professionele Ethiek) van de EFPA onderschrijven en hun beroepsactiviteiten zullen uitoefenen conform de ethische code van de nationale psychologenvereniging in het land waarin zij hun praktijk uitoefenen.

Artikel 3 Na een positieve evaluatie van het in artikel 2 genoemde bewijs, kan inschrijving in het Register en toekenning van het *EuroPsy*-certificaat aan de betrokkene plaatsvinden.

Artikel 4 Het *EuroPsy*-certificaat verliest zijn geldigheid na 7 jaar, tenzij het verlengd wordt.

Artikel 5 Met het oog op verlenging kan het *EuroPsy*-certificaat opnieuw worden uitgegeven aan alle psychologen die

- a) het onderhoud van hun beroepscompetenties kunnen aantonen in de vorm van een bepaald aantal praktijkuren als psycholoog en voortdurende bijscholing en beroepsontwikkeling als aangegeven in Appendix VI;
- b) bij hun Nationale Toekenningscommissie een schriftelijke verklaring hebben ingediend dat zij de principes van professioneel gedrag als uiteengezet in de *MetaCode of Professional Ethics* van de EFPA onderschrijven en hun beroepsactiviteiten zullen uitoefenen conform

de ethische code van de nationale psychologenvereniging in het land waarin zij hun praktijk uitoefenen.

Artikel 6 Het *EuroPsy*-certificaat is qua inhoud en vorm vergelijkbaar met het model in dit document (Appendix IV).

Artikel 7 De gegevens die in het aanvraagformulier voor *EuroPsy* worden gevraagd, zijn: informatie over de universitaire studie, de praktijkuitoefening onder supervisie, met inbegrip van de beroepscompetenties, rollen en werkterreinen waarin de geregistreerde *EuroPsy*-psychologen hebben gewerkt om in aanmerking te komen, en hun werkervaring.

Artikel 8 De informatie die in het Europees Register wordt opgenomen, is: naam en praktijk- of privéadres van de ingeschrevene, de universitaire opleiding, het land waarin de praktijk wordt uitgeoefend, het werkterrein van de praktijk en de plaats en datum van goedkeuring door de Nationale Toekenningscommissie.

Artikel 9 De Geregistreerde *EuroPsy*-psycholoog is gekwalificeerd voor de zelfstandige praktijkuitoefening als psycholoog, binnen het werkterrein als genoemd in de Registratiegegevens, voor zover er geen beperkingen worden opgelegd door de landelijke regelgeving in het betrokken land. Dit geldt in alle landen waarin de nationale vereniging die lid is van de EFPA *EuroPsy* en dit reglement geaccepteerd heeft.

Artikel 10 De Geregistreerde *EuroPsy*-psycholoog is gekwalificeerd voor een praktijk onder supervisie en/of een niet-zelfstandige praktijkuitoefening (zie Appendix 1) als psycholoog binnen elk werkterrein, in alle landen waarin de nationale vereniging die lid is van de EFPA *EuroPsy* en dit EFPA-reglement inzake *EuroPsy* geaccepteerd heeft.

Artikel 11 De inschrijving van een psycholoog wordt:

- a) uit het Register verwijderd in de volgende gevallen: (i) bij het verstrijken van het *EuroPsy*-certificaat (zie art. 4); (ii) op verzoek van

de certificaathouder; (iii) wanneer een rechtbank of nationale commissie een vonnis of maatregel tegen de certificaathouder heeft opgelegd die hem of haar verbiedt het beroep van psycholoog uit te oefenen, zoals verwijdering uit een nationaal register of intrekking van een nationale vergunning;

- b) De inschrijving van een psycholoog in het Register wordt voorzien van de aantekening “opgeschort” wanneer een rechtbank of nationale commissie een vonnis of maatregel heeft opgelegd die het recht van de certificaathouder om het beroep van psycholoog uit te oefenen, opschort. De aantekening “opgeschort” wordt weer verwijderd als de opschorting in het betreffende land eindigt.

Sectie B. Toekenningsinstanties

Artikel 12 De verantwoordelijkheid voor toekenning van het *EuroPsy*-certificaat en inschrijving van een individu in het Register, in overeenstemming met dit Reglement, berust bij de Europese Toekenningscommissie. In de landen waarin *EuroPsy* en dit reglement geaccepteerd zijn door de vereniging die lid is van de EFPA, worden Nationale Toekenningscommissies door deze Commissie gemachtigd om het *EuroPsy*-certificaat in overeenstemming met dit Reglement toe te kennen.

Artikel 13

- a) De Europese Toekenningscommissie bestaat uit een voorzitter en maximaal twaalf andere leden. Zij zijn elk afkomstig uit een ander land binnen de EFPA en vertegenwoordigen de belangrijkste werkterreinen binnen de psychologie. De commissie is evenwichtig samengesteld uit leden die een praktijk uitoefenen en leden die aan universiteiten werken en betrokken zijn bij de opleiding van psychologen.
- b) De kandidaten worden voorgedragen door verenigingen die lid zijn van de EFPA. Leden worden door de Executive Council van de EFPA benoemd voor een termijn van maximaal vier jaar, die eenmaal kan worden verlengd.

- c) De voorwaarden voor benoeming zijn zodanig vastgesteld dat er elke twee jaar drie nieuwe leden benoemd kunnen worden.

Artikel 14 Het is de verantwoordelijkheid van de Europese Toekenningscommissie toe te zien op *EuroPsy* en het Reglement en ervoor te zorgen dat de inschrijving en toekenning van het *EuroPsy*-certificaat overeenkomstig dit Reglement plaatsvinden.

De taken van deze Commissie zijn onder andere:

- a) verzoeken van verenigingen die lid zijn van de EFPA tot oprichting van Nationale Toekenningscommissies in ontvangst nemen en beoordelen;
- b) de Nationale Toekenningscommissies machtigen om het *EuroPsy*-certificaat toe te kennen;
- c) de Nationale Toekenningscommissies begeleiden;
- d) ervoor zorgen dat nationale instanties de Europese standaarden op dezelfde wijze interpreteren en het werk van de Nationale Toekenningscommissies coördineren;
- e) toezicht houden op de juiste implementatie van dit EFPA-reglement inzake *EuroPsy* door elke Nationale Toekenningscommissie;
- f) maatregelen treffen voor schorsing van een Nationale Toekenningscommissie indien er aantoonbaar sprake is van wanbeleid of misbruik van dit EFPA-reglement inzake *EuroPsy*;
- g) beroepszaken tegen besluiten van Nationale Toekenningscommissies afhandelen;
- h) elke twee jaar een rapport opstellen voor de Executive Council en de Algemene Vergadering van de EFPA;
- i) contact onderhouden en een jaarvergadering organiseren met voorzitters van de Nationale Toekenningscommissies;
- j) met nationale verenigingen samenwerken om de oorzaken van een schorsing van de Nationale Toekenningscommissie weg te nemen;
- k) toezicht houden op het bijhouden van het Europees Register;

- l) optreden als adviesorgaan voor de Europese Commissie inzake kwesties die verband houden met de erkenning van kwalificaties van psychologen in Europa.

Artikel 15

- a) De toekenning van het *EuroPsy*-certificaat binnen een land wordt verricht door een Nationale Toekenningscommissie die benoemd is door de nationale vereniging die lid is van de EFPA. De Nationale Toekenningscommissie wordt door de Europese Toekenningscommissie gemachtigd om het *EuroPsy*-certificaat toe te kennen. In landen met een of meer andere representatieve verenigingen van psychologen dient de vereniging die lid is van de EFPA bij de oprichting van de Nationale Toekenningscommissie te streven naar samenwerking met deze verenigingen.
- b) Het toekennen van een specialistisch *EuroPsy*-certificaat wordt verricht door een Specialistische Nationale Toekenningscommissie die benoemd wordt door de nationale vereniging die lid is van de EFPA. De Specialistische Nationale Toekenningscommissie wordt door de Specialistische Europese Toekenningscommissie gemachtigd om het *EuroPsy*-certificaat toe te kennen.

Artikel 16

- a) De Nationale Toekenningscommissie bestaat uit een voorzitter en vier tot acht andere leden. De leden van de Nationale Toekenningscommissie vertegenwoordigen de belangrijkste werkterreinen binnen de psychologie in het betreffende land, en de commissie is evenwichtig samengesteld uit leden die een praktijk uitoefenen en leden die aan universiteiten werken en betrokken zijn bij de opleiding van psychologen.
- b) De Nationale Toekenningscommissie moet representatief zijn voor de breedst mogelijke gemeenschap van psychologen in het betreffende land.

- c) De leden van de Nationale Toekenningscommissie worden voor een termijn van maximaal vier jaar, die twee keer kan worden verlengd, benoemd door de nationale vereniging van psychologen die lid is van de EFPA (Appendix I).
- d) De voorwaarden voor benoeming zijn zodanig vastgesteld dat er elke vier jaar twee nieuwe leden benoemd kunnen worden.
- e) Veranderingen in de samenstelling van de Nationale Toekenningscommissie vereisen de schriftelijke toestemming van de Europese Toekenningscommissie met het oog op het behoud van de bevoegdheid (zie art. 15) om *EuroPsy*-certificaten toe te kennen.

Artikel 17 De verantwoordelijkheden van een Nationale Toekenningscommissie zijn onder meer:

- a) al zijn procedures ter goedkeuring voorleggen aan de Europese Toekenningscommissie;
- b) vaststellen op welke wijze een aanvrager zijn beroepscompetenties dient aan te tonen;
- c) een lijst opstellen en publiceren van de huidige goedgekeurde curricula voor een academische opleiding in de psychologie, met inbegrip van het niveau van de opleiding;
- d) instellingen voor hoger onderwijs informeren over de voorwaarden voor goedkeuring;
- e) richtlijnen uitgeven voor de beoordeling van competenties door supervisors;
- f) een formulier over beroepsethiek opstellen dat door de aanvragers moet worden ondertekend;
- g) de vergoeding voor door de aanvragers te betalen administratiekosten vaststellen;
- h) een contactpersoon benoemen die toegang heeft tot het Register;

- i) op elke afzonderlijke aanvraag voor *EuroPsy* een besluit nemen en hetzij de aanvrager informeren over de redenen waarom de aanvraag wordt afgewezen, hetzij het *EuroPsy*-certificaat toekennen;
- j) het *EuroPsy*-certificaat toekennen aan individuele psychologen;
- k) een registratie bijhouden van psychologen aan wie het *EuroPsy*-certificaat is toegekend;
- l) een archief bijhouden van alle aanvraagdocumenten gedurende een periode van 15 jaar;
- m) elk jaar een activiteitenrapport opstellen voor de Europese Toekenningscommissie;
- n) relevante informatie verstrekken en deelnemen aan de jaarvergadering van voorzitters van de Nationale Toekenningscommissies;
- o) optreden als adviesorgaan voor de bevoegde autoriteiten inzake de erkenning van kwalificaties van psychologen in het land.

Artikel 18 Indien een Nationale Toekenningscommissie naar de mening van de Europese Toekenningscommissie niet overeenkomstig dit EFPA-Reglement inzake *EuroPsy* te werk gaat, wordt zijn machtiging ingetrokken door de Europese Toekenningscommissie totdat het verzuim tot nakoming van het EFPA-Reglement inzake *EuroPsy* wordt hersteld. Een Nationale Toekenningscommissie waarvan de machtiging is ingetrokken, kan geen *EuroPsy*-certificaten uitreiken.

Specialistische Toekenningscommissies

Artikel 19

- a) De Specialistische Europese Toekenningscommissie bestaat uit een voorzitter en maximaal acht andere leden. Zij komen elk uit een ander land binnen de EFPA.
- b) De Specialistische Europese Toekenningscommissie is representatief voor het belangrijkste praktijkgebied in het betreffende domein en telt minimaal één lid dat aan een universiteit werkzaam is.
- c) Eén lid van de Specialistische Toekenningscommissie fungeert als contactpersoon voor de Europese Toekenningscommissie en is tevens lid van deze commissie.
- d) De kandidaten worden voorgedragen door verenigingen die lid zijn van de EFPA. Leden worden door de Executive Council van de EFPA benoemd voor een termijn van maximaal vier jaar, die eenmaal kan worden verlengd.
- e) De voorwaarden voor benoeming zijn zodanig vastgesteld dat er elke twee jaar twee nieuwe leden benoemd kunnen worden.

Artikel 20 Het is de verantwoordelijkheid van de Specialistische Europese Toekenningscommissie toe te zien op het Specialistische *EuroPsy* in het betreffende domein en ervoor te zorgen dat de inschrijving en toekenning van het Specialistische *EuroPsy*-certificaat overeenkomstig dit Reglement plaatsvinden.

De taken van deze Commissie zijn onder andere:

- a) verzoeken van verenigingen die lid zijn van de EPFA tot oprichting van Specialistische Nationale Toekenningscommissies in ontvangst nemen en beoordelen;
- b) de Specialistische Nationale Toekenningscommissies machtigen om het Specialistische *EuroPsy*-certificaat toe te kennen;
- c) de Specialistische Nationale Toekenningscommissies en anderen begeleiden;

- d) waar nodig regels ontwikkelen voor trainingstrajecten en standaarden in het betreffende domein;
- e) beroepszaken tegen besluiten van Specialistische Nationale Toekenningscommissies afhandelen;
- f) elk jaar voor de Executive Council en de Algemene Vergadering van de EFPA een rapport opstellen over het functioneren van de Specialistische Europese Toekenningscommissie;
- g) eenmaal per jaar bijeenkomen met de voorzitters van de Specialistische Nationale Toekenningscommissie en met de Europese Toekenningscommissie om procedures te verminderen en goede praktijken uit te wisselen.

Artikel 21

- a) De Specialistische Nationale Toekenningscommissie bestaat uit een voorzitter en vier tot zes andere leden.
- b) Er dient een structurele relatie te zijn tussen de Specialistische Nationale Toekenningscommissie en de Nationale Toekenningscommissie in een land, zodanig dat er enige overlap is in het lidmaatschap.
- c) De Specialistische Nationale Toekenningscommissie is representatief voor de breedst mogelijke gemeenschap van psychologen in het betreffende land in het betreffende praktijkdomein. In de commissie kunnen psychologen zitting hebben die geen lid zijn van de nationale verenigingen die lid zijn van de EFPA.
- d) De leden van de commissie worden door de nationale vereniging die lid is van de EFPA benoemd voor een termijn van maximaal vier jaar, die eenmaal kan worden verlengd.
- e) Veranderingen in de samenstelling van de Specialistische Nationale Toekenningscommissie vereisen de schriftelijke toestemming van de Specialistische Europese Toekenningscommissie met het oog op het behoud van de bevoegdheid (zie art. 15) om *EuroPsy*-certificaten toe te kennen.

Artikel 22 De verantwoordelijkheden van een Specialistische Nationale Toekenningscommissie zijn onder meer:

- a) al zijn procedures ter goedkeuring voorleggen aan de Specialistische Europese Toekenningscommissie;
- b) vaststellen op welke wijze een aanvrager zijn kwalificatie en beroepscompetenties dient aan te tonen;
- c) de aanvraagvergoeding voor door de aanvragers te betalen administratiekosten vaststellen;
- d) op elke afzonderlijke aanvraag voor het Specialistische *EuroPsy* een besluit nemen en hetzij de aanvrager informeren over de redenen waarom de aanvraag wordt afgewezen, hetzij het Specialistische *EuroPsy*-certificaat toekennen;
- e) informatie over de specialistische expertise van de individuele psychologen in het Register opnemen en het Specialistische *EuroPsy*-certificaat uitreiken aan individuele psychologen;
- f) een registratie bijhouden van psychologen aan wie het Specialistische *EuroPsy*-certificaat is toegekend;
- g) een archief bijhouden van alle aanvraagdocumenten gedurende een periode van 15 jaar;
- h) elk jaar een activiteitenrapport opstellen voor de Specialistische Europese Toekenningscommissie;
- i) relevante informatie verstrekken en deelnemen aan de jaarvergadering van voorzitters van de Specialistische Nationale Toekenningscommissies;
- j) een contactpersoon benoemen die toegang heeft tot het Register;
- k) informatie verstrekken over het Specialistische *EuroPsy* aan psychologen en anderen.

Sectie C. De procedure voor het verwerven van het *EuroPsy*-certificaat

Artikel 23 Een *EuroPsy*-registratie kan niet worden verlengd door nogmaals hetzelfde *EuroPsy*-certificaat aan te vragen, maar alleen door een verlenging zoals beschreven in artikel 5.

Artikel 24 De aanvraag moet worden ingediend op een formulier dat qua inhoud en vorm vergelijkbaar is met het model in dit document (Appendix IV). De aanvraag moet informatie bevatten over: de universitaire opleiding en de praktijk onder supervisie, met vermelding van de beroepscompetenties en werkterreinen waarin de betrokkene onder supervisie gewerkt heeft om zich te kwalificeren voor de zelfstandige praktijk. De aanvrager dient geautoriseerde rapporten van zijn of haar supervisors in te dienen. De aanvrager dient een verklaring te ondertekenen dat hij of zij zijn of haar beroepsactiviteiten zal verrichten overeenkomstig de ethische code van de nationale psychologenvereniging in het betreffende land.

Artikel 25 De Nationale Toekenningscommissie stelt vast of de kandidaat aan de in artikel 2 genoemde criteria voldoet. Het onderzoekt de beroepscompetenties en werkterreinen waarin de aanvrager onder supervisie en/of zelfstandig gewerkt heeft en besluit voor welk werkterrein de kandidaat zich gekwalificeerd heeft voor de zelfstandige praktijk.

Artikel 26 De aanvraag wordt pas verwerkt nadat de kandidaat de toepasselijke vergoeding heeft voldaan.

Artikel 27 De Nationale Toekenningscommissie onderzoekt het ingediende bewijs en besluit of er al dan niet meer informatie van de aanvrager nodig is. De aanvrager wordt binnen 13 weken nadat de oorspronkelijke aanvraag en de vergoeding ontvangen zijn, geïnformeerd of de Nationale Toekenningscommissie aanvullende informatie nodig heeft.

- Artikel 28 Indien aanvullende informatie nodig is, wordt de aanvrager binnen 13 weken na de ontvangst van die aanvullende informatie over het besluit van de Nationale Toekenningscommissie geïnformeerd.
- Artikel 29 Indien geen aanvullende informatie nodig is, wordt de aanvrager binnen 13 weken na de ontvangst van de oorspronkelijke aanvraag en de vergoeding geïnformeerd over het besluit van de Nationale Toekenningscommissie om het *EuroPsy*-certificaat al dan niet toe te kennen. Wanneer het *EuroPsy*-certificaat niet wordt toegekend, ontvangt de aanvrager een gedetailleerde beschrijving van de redenen die tot dit besluit hebben geleid.
- Artikel 30 Met ingang van de datum waarop de aanvrager is ingeschreven in het Europees Register, wordt het *EuroPsy*-certificaat aan de betrokkene toegekend.
- Artikel 31 Om het *EuroPsy*-certificaat aan het einde van de geldigheidstermijn (artikel 4) of de overgangstermijn (artikel 38) te verlengen, dient de aanvrager bij de Nationale Toekenningscommissie in het feitelijke of beoogde land van praktijkuitoefening een aanvraag in te dienen waarin hij zijn actuele competenties aantoont.
- Artikel 32 In de aanvraag voor verlenging moet het onderhoud van de beroepscompetenties worden aangetoond in de vorm van een bepaald aantal praktijken als psycholoog en voortdurende bijscholing en beroepsontwikkeling, zoals aangegeven door de Nationale Toekenningscommissie in het feitelijke of beoogde land van praktijkuitoefening (zie Appendix VI).

Sectie D. Beroepsprocedures

- Artikel 33 Indien een aanvraag voor *EuroPsy* door de Nationale Toekenningscommissie is afgewezen, kan de aanvrager tegen dit besluit beroep aantekenen bij de nationale vereniging die lid is van de EFPA in het betrokken land, met de redenen van het beroep.

Artikel 34 Deze nationale vereniging zal een onafhankelijke adviescommissie samenstellen, bestaande uit minimaal drie deskundigen, om het beroep te beoordelen. Deze commissie neemt binnen 60 dagen een beslissing over het beroep, en brengt hierover een schriftelijk oordeel uit. Dit oordeel wordt meegedeeld aan de aanvrager en de Nationale Toekenningscommissie. De onafhankelijke commissie kan advies inwinnen bij de Europese Toekenningscommissie.

Artikel 35 Wanneer een aanvraag wordt afgewezen, kan de aanvrager beroep aantekenen bij de Europese Toekenningscommissie (artikel 14f). Dit beroep moet in de Engelse taal worden ingediend en de redenen bevatten waarop het is gestoeld.

Artikel 36 De nationale vereniging die lid is van de EFPA in een land waarin de machtiging van de Nationale Toekenningscommissie wordt ingetrokken, kan tegen die maatregel beroep aantekenen bij de Executive Council van de EFPA. De Executive Council van de EFPA vraagt advies aan een Europese adviescommissie dat voor die gelegenheid wordt samengesteld en bijeengeroepen door de EFPA-voorzitter of een vervanger.

Sectie E. Diversen

Artikel 37 Het EFPA-reglement en de appendices inzake *EuroPsy* worden vastgesteld en eventueel gewijzigd door de algemene vergadering van de EFPA, door middel van een stemming met een tweederde meerderheid van de aanwezigen. Zij worden van kracht op de door de algemene vergadering van de EFPA op het moment van vaststelling bepaalde datum.

Artikel 38

- a) Overgangsregelingen voor het basis *EuroPsy*-certificaat zijn van toepassing gedurende drie jaar na de datum van erkenning van een Nationale Toekenningscommissie in een bepaald land.
- b) Overgangsregelingen voor een specialistisch *EuroPsy*-certificaat zijn van toepassing gedurende drie jaar na de datum van erkenning van

een Specialistische Nationale Toekenningscommissie in een bepaald land.

- c) Overgangsregelingen voor het basiscertificaat zijn van toepassing gedurende nog eens twee jaar na de datum van erkenning van een Specialistische Nationale Toekenningscommissie in een bepaald land. Deze regelingen zijn uitsluitend van toepassing voor aanvragers van het specialistische *EuroPsy*-certificaat dat is uitgegeven door die Specialistische Nationale Toekenningscommissie.
- d) Alle overgangsregelingen eindigen in juli 2020.
- e) Aanvragers die vóór de in artikel 38 a) en d) genoemde datum van een door de Europese Toekenningscommissie erkende nationale vergunningverlenende instantie een vergunning hebben gekregen voor een zelfstandige praktijkuitoefening als psycholoog en/of voldoen aan de eisen en voorwaarden voor de praktijkuitoefening als psycholoog in hun land van praktijkuitoefening, kunnen het overzicht van de praktijkuitoefening onder supervisie als psycholoog vervangen door een overzicht van hun werkhistorie nadat ze zich gekwalificeerd hebben voor zelfstandige praktijkuitoefening als psycholoog. In die gevallen is voor toekenning van het *EuroPsy*-certificaat bewijs vereist van minimaal drie jaar (of het equivalent daarvan binnen de afgelopen tien jaar) zelfstandige praktijkuitoefening als psycholoog, en bewijs van de actuele competenties en voortdurende bijscholing (zie Appendix V en VI). In dit geval heeft de psycholoog die onder deze overgangsregelingen het *EuroPsy*-certificaat aanvraagt eventueel nog eens twee jaar na de einddatum van de overgangsregelingen om aan de eisen te voldoen.

Artikel 39 Dit Reglement kan worden uitgebreid met voorschriften inzake Specialistische Certificaten in bepaalde gebieden van de psychologie, die slechts kunnen worden verkregen door houders van het basis *EuroPsy*-certificaat. Die voorschriften worden vastgelegd in Bijlagen bij dit Reglement, waarin moet worden beschreven:

- a) de minimale omvang van de vervolgstudie, uitgedrukt in studie-uren of, bij voorkeur, in eenheden van het European Credit Transfer System (ECTS), en de te behandelen inhoud;
- b) de minimale omvang van praktijk onder supervisie, uitgedrukt in jaren, en de minimale omvang van supervisie, uitgedrukt in uren, waarbij praktijk onder supervisie en supervisie gedefinieerd zijn als in Appendix I;
- c) de eisen met betrekking tot voortdurende bijscholing, zoals gedefinieerd in Appendix IV;
- d) de competenties die aan het einde van de periode van praktijk onder supervisie moeten worden aangetoond, bij voorkeur beschreven op de wijze zoals in Appendix III;
- e) het gehanteerde systeem van competentieontwikkeling, bij voorkeur proactief en uitvoerig, om er zeker van te zijn dat afgestudeerde psychologen alle competenties verwerven (beroepsmatige competenties en competenties die nodig zijn voor een effectieve dienstverlening) die op het specialistische niveau vereist zijn en alle relevante facetten van de beroepspraktijk, inclusief ethiek;
- f) de manier waarop de vervolgstudie, praktijk, supervisie en competenties worden aangetoond;
- g) de manier waarop het bewijs van de vervolgstudie, praktijk, supervisie en competenties wordt geëvalueerd;
- h) de overgangsregelingen, van toepassing gedurende de in artikel 38b genoemde termijn, waarvan de inhoud analoog moet zijn aan die welke is beschreven in artikel 38e voor het basis *EuroPsy*-certificaat.

Artikel 40 Het *EuroPsy*-reglement en de Appendices worden minimaal elke vijf jaar beoordeeld door de *EuroPsy*-coördinatiegroep (ECG), bestaande uit de voorzitter van de EFPA, een lid van de Executive Council en de voorzitter van de Europese Toekenningscommissie.

Op advies van de ECG brengt de Executive Council de noodzakelijke wijzigingen in het Reglement aan. Nadat de Nationale Toekenningscommissies van de wijzigingen in kennis zijn gesteld, zijn deze tot de eerstvolgende algemene vergadering voorlopig van toepassing. Voor verdere toepassing moeten zij door de algemene vergadering bevestigd worden.

3. Register van *EuroPsy*-psychologen

Artikel 41 Het Europees Register van EuroPsy-psychologen wordt bijgehouden door de EFPA en bevat de nationale overzichten van adequaat gediplomeerde psychologen, zoals aangeleverd door elke Nationale Toekenningscommissie.

Artikel 42 Het Europees Register bevat de namen en gegevens van alle EuroPsy-psychologen en vermeldt tevens wie van hen over Specialistische Certificaten beschikken.

Artikel 43 De in de Registratiegegevens van EuroPsy vermelde informatie wordt opgenomen in het Europees Register, een doorzoekbare online faciliteit die beschikbaar is via internet (www.europsy-efpa.eu/).

Artikel 44 De inschrijvingen in het Register voor een bepaald land worden op initiatief van de Nationale Toekenningscommissie bijgewerkt wanneer een EuroPsy-certificaat wordt uitgereikt, verlengd of ingetrokken, of wanneer dit verstrijkt. Het Register wordt bijgewerkt wanneer een specialistisch expertisecertificaat wordt uitgegeven, op instructie van de Nationale Toekenningscommissie. Informatie in het Register mag uitsluitend worden gewijzigd door de EFPA en, indien gemachtigd, door de Nationale Toekenningscommissie.

Bijlage I. Eisen voor het specialistische certificaat psychotherapie

Zoals uiteengezet in artikel 39 van het *EuroPsy*-reglement wordt het *EuroPsy* specialistische certificaat slechts toegekend aan voldoende ervaren psychologen die het basiscertificaat al hebben (of tegelijkertijd toegekend krijgen). Bijgevolg is toekenning van een specialistisch certificaat alleen mogelijk in landen met zowel een erkende Nationale Toekenningscommissie als een erkende Specialistische Nationale Toekenningscommissie.

In deze Bijlage worden de eisen beschreven voor het specialistische *EuroPsy*-certificaat Psychotherapie, zoals vastgelegd in artikel 39 van het *EuroPsy*-reglement. Gedetailleerde informatie is te vinden in: ‘*Application Form for Psychologists to Apply for the Specialist Certificate in Psychotherapy*’ en ‘*Training Standards for Psychologists Specialising in Psychotherapy*’, Specialistische Europese Toekenningscommissie Psychotherapie 2013.

1. Minimale omvang en inhoud vervolgstudie

- a. Minimaal 400 uur vervolgstudie (16 ECTS).
- b. De inhoud varieert al naar gelang het curriculum van het instituut en/of het door de psychologen gevolgde leertraject.

2. Minimale omvang praktijkuitoefening onder supervisie en supervisie

- a. Minimaal drie jaar postacademische praktijk (na gebleken geschiktheid voor *EuroPsy*-certificaat), waarvan 500 uur onder supervisie.
- b. Minimaal 150 uur supervisie (gemiddeld 50 per jaar).

3. Eisen aan voortdurende bijscholing

Deze eisen worden nog ontwikkeld.

4. Aantonbare competenties

Een lijst met competenties wordt nog opgesteld. De volgende zes principes worden in aanmerking genomen: psychologen als psychotherapeut; informatie en communicatie; psychotherapeutische praktijk en inzicht; persoonlijke en

professionele ontwikkeling; ethische en competente praktijkuitoefening; en aanvullende professionele ontwikkeling.

5. Competentieontwikkeling

Er wordt geen specifiek systeem van competentieontwikkeling toegepast. Competentieontwikkeling maakt deel uit van de training in een of meer psychotherapeutische modellen.

6. Aan te voeren bewijs

Aanvragers moeten:

- a. een aanvraagformulier indienen, met een persoonlijke verklaring inzake de zes bovenstaande principes; training, scholing en ervaring in psychotherapie; supervisieregelingen; en onderzoek en publicaties (optioneel);
- b. een logboek indienen om het specialisme aan te tonen;
- c. door twee referenten ingevulde formulieren indienen, indien nodig geacht;
- d. een verklaring van de supervisor indienen;
- e. een overzichtelijk cv indienen.

7. Beoordeling van het bewijs

- a. De beoordeling van de vervolgstudie wordt verricht door de Specialistische Nationale Toekenningscommissie, op grond van de kwalificatie van het curriculum, de trainers/supervisors, en het opleidingsinstituut (dat bij voorkeur dient samen te werken met academische of onderzoeksinstituten).
- b. De beoordeling van andere aspecten wordt door de Specialistische Nationale Toekenningscommissie verricht op grond van de verklaring van de aanvrager, de referentieformulieren en de verklaring van de supervisor.

8. Overgangsregelingen

Om het specialistische certificaat voor psychotherapie te verkrijgen op grond van artikel 38, moeten aanvragers ofwel een erkenningsbrief kunnen laten zien die verkregen is in een door de EFPA erkend pilotproject, ofwel aan de volgende criteria voldoen:

- ingeschreven zijn in een nationaal register waardoor zij toestemming hebben om als psycholoog en psychotherapeut te werken;

- in het bezit zijn van een basis *EuroPsy*-certificaat (op het gebied van gezondheid) of voldoen aan de vereisten om tegelijkertijd het basis- en specialistische certificaat te mogen aanvragen; zij worden eerst beoordeeld voor het basiscertificaat en, na erkenning daarvoor, voor het specialistische certificaat;
- hun werkervaring en activiteiten in het kader van voortdurende bijscholing vastleggen door bewijs te leveren van competenties die zijn verworven gedurende een periode van minimaal zes jaar, binnen de afgelopen vijftien jaar van zelfstandige praktijkuitoefening als psycholoog en psychotherapeut.

9. Aanvullende eisen

Minimaal honderd uur persoonlijke ontwikkeling (persoonlijke therapie).

Bijlage II: Eisen voor het specialistische certificaat voor arbeids- en organisatiepsychologie

Zoals uiteengezet in artikel 39 van het *EuroPsy*-reglement wordt het *EuroPsy* specialistische certificaat slechts toegekend aan voldoende ervaren psychologen die het basiscertificaat al hebben (of tegelijkertijd toegekend krijgen). Bijgevolg is toekenning van een specialistisch certificaat alleen mogelijk in landen met zowel een erkende Nationale Toekenningcommissie als een erkende Specialistische Nationale Toekenningcommissie.

In deze Bijlage zijn de eisen genoemd voor het specialistische *EuroPsy*-certificaat voor arbeids- en organisatiepsychologie, zoals vastgelegd in artikel 39 van het *EuroPsy*-reglement.

Meer gedetailleerde informatie is te vinden in: *'Towards The Specialist Certificate: Revised Proposal And Operational Guidelines'*, Voorlopige Specialistische Europese Toekenningcommissie A&O-psychologie, 2013.

1. Minimale omvang en inhoud vervolgstudie

- a. Minimaal 90 ECTS vervolgstudie (2400 uur), waarvan 60 (1600 uur) gewijd aan cursussen en 30 (800 uur) aan toegepast onderzoek of evaluatie of interventie.
- b. De inhoud die aan de orde moet komen, wordt verstrekt binnen het kader van een specialistisch curriculum, d.w.z. het ENOP-EAWOP-model.
- c. In geval van landen of individuen met een vroegtijdige specialisatie, kan specialistische expertise die is opgedaan gedurende de laatste twee jaar van hun eerste 5 tot 6 jaar durende kwalificatie voor erkenning in aanmerking komen, voor maximaal 30 ECTS. Dit houdt in dat minimaal 60 ECTS moet worden behaald nadat aan de studie-eisen voor het basis *EuroPsy*-certificaat is voldaan.

2. Minimale omvang praktijkuitoefening onder supervisie en supervisie

- a. Minimaal drie jaar postdoctorale praktijk, waarvan 400 uur per jaar (in totaal 1200 uur) praktijkuitoefening onder supervisie, 'gecoachte beroepspraktijk' genoemd.

- b. Minimaal 150 uur supervisie (gemiddeld 50 per jaar).

3. Eisen aan voortdurende bijscholing

Minimaal honderd uur (4 ECTS) persoonlijke bijscholing op het moment van de aanvraag, binnen de 90 ECTS voor vervolgstudie (zie 1a).

4. Aantoonbare competenties

De aan te tonen competenties zijn genoemd in *EuroPsy* (*EuroPsy*-reglement, Appendix III). Zij worden toegepast op werk op specialistisch niveau.

5. Competentieontwikkeling

Gecoachte beroepspraktijk is gebaseerd op een gedetailleerd systeem van competentieontwikkeling. Dit systeem werkt proactief aan competentieontwikkeling. Het zorgt ervoor dat afgestudeerden in de psychologie alle competenties verwerven (zowel beroepsmatige competenties als competenties die nodig zijn voor een effectieve dienstverlening) die op specialistisch niveau vereist zijn, en omvat alle relevante facetten van het vak, inclusief ethiek.

6. Aan te voeren bewijs

Aanvragers moeten:

- a. een aanvraagformulier indienen met vermelding van de vervolgstudie, praktijk onder supervisie en voortdurende activiteiten op het vlak van persoonlijke ontwikkeling;
- b. een overzichtelijk cv indienen;
- c. een logboek (of portfolio) indienen waaruit de competentie in het specialisme blijkt;
- d. indien dit nodig wordt geacht, deelnemen aan een competentiebeoordelingsgesprek om bepaalde details van het cv uit te diepen of toe te lichten.

7. Beoordeling van het bewijs

- a. De evaluatie van studiecomponenten wordt verricht door de Specialistische Nationale Toekenningscommissie, op dezelfde wijze als voor *EuroPsy*, dat wil

zeggen op basis van hun inhoud en de accreditatie van de instelling die deze componenten aanbiedt (bij voorkeur academische instellingen).

- b. De beoordeling van competenties wordt door de Specialistische Nationale Toekenningscommissie verricht op grond van de portfolio en het competentiebeoordelingsgesprek.

8. Overgangsregeling

Aanvragers die op grond van artikel 38 het specialistische certificaat voor arbeids- en organisatiepsychologie wensen te verkrijgen, moeten aan de volgende criteria voldoen:

- ingeschreven zijn in een nationale lijst, waardoor zij toestemming hebben om als psycholoog te werken;
- in het bezit zijn van een basis *EuroPsy*-certificaat (op het gebied van arbeid en organisatie) of voldoen aan de vereisten om tegelijkertijd het basis- en specialistische certificaat te mogen aanvragen; zij worden eerst beoordeeld voor het basiscertificaat en, na erkenning daarvoor, voor het specialistische certificaat;
- hun werkervaring en activiteiten in het kader van voortdurende bijscholing vastleggen door bewijs te leveren van competenties die zijn verworven gedurende een periode van vijf fulltime jaren, binnen de afgelopen tien jaar van zelfstandige praktijkuitoefening als arbeids- en organisatiepsycholoog; het bewijs moet worden beoordeeld aan de hand van een overzichtelijk cv en, indien door de Specialistische Nationale Toekenningscommissie verlangd, een competentiebeoordelingsgesprek.

Appendix I. Definities

Binnen dit EFPA-reglement inzake *EuroPsy* worden de volgende termen als volgt gedefinieerd:

Het *EuroPsy-certificaat in de psychologie*, hierna *EuroPsy* genoemd, is een reeks standaarden voor de opleiding en training van psychologen waarin een kwaliteitsniveau en standaard zijn vastgelegd die zijn overeengekomen door de verenigingen die lid zijn van de EFPA.

Een *geregistreerde EuroPsy-psycholoog* is houder van het *EuroPsy-certificaat*.

Een *psycholoog* is een persoon die met succes een academische studie psychologie heeft afgerond aan een universiteit of vergelijkbare instelling en aan andere voorwaarden heeft voldaan die ingevolge de wet of het gewoonterecht resulteren in een landelijke titel of kwalificatie van "psycholoog", mits de studie een duur heeft van minimaal vijf jaar fulltime studie (300 ECTS) en voldoet aan de specificatie van Appendix II.

De *Registratiegegevens van het Europese certificaat in de psychologie*, hierna de Registratiegegevens, zijn een appendix bij het *EuroPsy* waarin is vermeld welk bewijs ten tijde van de toekenning is geleverd ten aanzien van de opleiding en het werkterrein van de houder van het *EuroPsy-certificaat*, als beschreven in artikel 7.

Het *Europees Register van Psychologen*, hierna het Register, is een register waarin elke geregistreerde *EuroPsy-psycholoog* is opgenomen, met de informatie als genoemd in artikel 8.

Beroepsfuncties (zie competentiegroepen) verwijst naar de zes categorieën beroepsactiviteiten waartoe de psychologische diensten behoren die binnen een werkterrein worden verleend, zoals genoemd in Appendix III, namelijk doelspecificatie, beoordeling, ontwikkeling, interventie, evaluatie en communicatie.

Werkterrein verwijst naar een specifieke categorie werksettings waarin psychologische diensten worden verleend aan een specifieke categorie cliënten. Werkterreinen moeten in brede zin geïnterpreteerd worden, en zijn voor dit Certificaat gedefinieerd als: (i) Klinisch en Gezondheid, (ii) Onderwijs, (iii) Arbeid en

organisatie, of (iv) Overig. Elk van de werkterreinen omvat een breed scala aan activiteiten. De vierde categorie (overig) verwijst naar alle werkterreinen die niet onder de eerste drie vallen. Dit werkterrein moet worden gespecificeerd op het *EuroPsy*-certificaat (bijv. forensische psychologie, verkeerspsychologie, counselingpsychologie, psychosociale interventies). Het werkterrein moet een omvangrijke praktijk kennen, in het betrokken land erkend worden en over een erkende opleiding en voorbereiding op basisoniveau beschikken. Het werkterrein moet worden goedgekeurd door de Europese Toekenningscommissie.

Wetenschappelijke kennis verwijst naar de kennis die is vastgelegd in de wetenschappelijke literatuur over het vak psychologie en wordt uitgewisseld binnen de gemeenschap van onderzoekers en docenten in de psychologie.

Beroepscompetentie verwijst naar het vermogen een professionele taak als bedoeld in Appendix III naar behoren te vervullen.

Zelfstandige praktijk als psycholoog verwijst naar het verrichten van professionele taken voor cliënten, zonder dat directe supervisie door andere psychologen vereist is.

Niet-zelfstandige praktijk als psycholoog verwijst naar het verrichten van professionele taken voor cliënten onder de verantwoordelijkheid en bevoegdheid van een andere psycholoog, die bevoegd is zelfstandig praktijk uit te oefenen in het betreffende werkterrein (artikel 9).

Praktijk onder supervisie verwijst naar het verrichten van professionele taken voor cliënten door een psycholoog in opleiding, met directe supervisie door een gekwalificeerd psycholoog als beschreven in Appendix V, hetzij in het kader van de universitaire opleiding, hetzij buiten de universiteit.

Een *psycholoog in opleiding* is een persoon die, onder de verantwoordelijkheid van een gekwalificeerde supervisor als beschreven in Appendix V, zijn of haar praktijk onder toezicht aan het uitoefenen is.

Een *supervisor* is een gekwalificeerde psycholoog die, in de afgelopen drie jaar, minimaal twee jaar fulltime werk- of vergelijkbare ervaring heeft opgedaan als zelfstandige praktijkbeoefenaar (door de nationale accreditatie-instelling als gekwalificeerd erkend), binnen een bepaald werkterrein, en die verantwoordelijk is

voor de verwerving door een psycholoog in opleiding van beroepscompetenties in dat werkteerrein, en het beoordelen daarvan.

De *nationale vereniging van psychologen* in een land is de vereniging of federatie van verenigingen die lid is van de European Federation of Psychologists' Associations (EFPA). Er moet naar gestreefd worden de Nationale Toekenningscommissie representatief te laten zijn voor de breedst mogelijke gemeenschap van psychologen in het betreffende land.

Het *land van verblijf* is het land waarin de psycholoog of geregistreerde *EuroPsy*-psycholoog als inwoner is ingeschreven.

Een *land van praktijkuitoefening* is een land waarin de psycholoog of geregistreerde *EuroPsy*-psycholoog zijn of haar praktijk uitoefent of van plan is uit te oefenen.

Appendix II. Kader en minimumstandaarden voor de opleiding en training van psychologen

Deze appendix geeft de opleidingseisen voor het verkrijgen van het *EuroPsy*-certificaat, hoofdzakelijk gebaseerd op het rapport: *EuroPsyT A Framework for Education and Training of Psychologists in Europe*, dat in 2001 door de algemene vergadering van de EFPA is aangenomen. Alleen personen die kunnen aantonen dat zij een studie hebben gevolgd die voldoet aan onderstaande eisen, en het equivalent van een jaar praktijk onder supervisie hebben afgerond, zodat zij in totaal minimaal 6 jaar (360 ECTS) aan hun opleiding hebben besteed, komen in aanmerking voor het *EuroPsy*-certificaat en inschrijving in het Register.

De eisen zijn geformuleerd als een basiskader en verwijzen naar een curriculum dat in drie fases is ingedeeld:

- 1^e fase Bachelor of vergelijkbaar
- 2^e fase Master of vergelijkbaar
- 3^e fase praktijk onder supervisie

Aangenomen wordt dat de 1^e en 2^e fase deel uitmaken van de academische studie psychologie, terwijl de 3^e fase niet per se opgenomen hoeft te zijn in de universitaire studie. Verder wordt verondersteld dat universiteiten verschillende regelingen getroffen kunnen hebben om aan deze eisen te voldoen en dat een structuur van afzonderlijke of opeenvolgende fases niet verplicht is. Een aantal universiteiten in verschillende landen heeft bijvoorbeeld probleemgestuurd onderwijs (PGO) ontwikkeld voor de opleiding en training van psychologen, waarbij vanaf het begin van het programma geïntegreerde blokken of cycli van theorie, methode en toepassing aangeboden worden. Het curriculummodel gaat ervan uit dat studenten die op basis van dergelijke programma's afstuderen vergelijkbare kennis, vaardigheden en competenties hebben opgedaan, en innovatieve methodes vormen een welkom aspect van de beroepsopleiding. Het huidige voorstel is neutraal wat betreft de indeling en volgorde van het onderwijsprogramma.

Verder kunnen zowel nationale systemen met een niet-gedifferentieerd curriculum als systemen met een gedifferentieerd systeem aan deze eisen voldoen, ongeacht of theorie en praktijk in het curriculum geïntegreerd zijn (bijv. geïntegreerd beroepsonderwijs, probleemgestuurd onderwijs) of gescheiden. Opgemerkt moet worden dat de graad van master of equivalent, die na vijf jaar studie (300 ECTS) wordt behaald, wordt beschouwd als *basiskwalificatie* om in de praktijk te gaan werken en gevolgd moet worden door praktijkuitoefening onder supervisie voordat iemand geacht kan worden zelfstandig een praktijk uit te oefenen. Een specialistische beroepspraktijk op ongeacht welk terrein van de psychologie vereist over het algemeen een vervolgopleiding op terreinen zoals gezondheidspsychologie, klinische psychologie, arbeids-, organisatie- en personeelspsychologie, psychologie van arbeid en gezondheid, onderwijspsychologie, en kinderpsychologie, waarvoor specialistische titels kunnen worden toegekend.

Deze appendix geeft een beschrijving van de inhoud die in de twee fases aan de orde moet komen en de minimale vereisten voor de beroepsopleiding van psychologen. De derde fase wordt verder beschreven in Appendix V van dit document.

Beschrijving van de inhoud van het curriculum

De eerste fase

De eerste fase is gewoonlijk bedoeld om de studenten te oriënteren in de verschillende subspecialismen van de psychologie, maar kan ook plaats bieden aan gerelateerde disciplines. Deze fase biedt een basisopleiding in alle specialismen van de psychologie, en in de belangrijkste theorieën en technieken in de psychologie. De fase geeft een basisinleiding in psychologische vaardigheden en een basisvorming op het gebied van onderzoek in de psychologie. De eerste fase resulteert niet in een beroepskwalificatie in de psychologie of de noodzakelijke competenties voor een zelfstandige praktijkuitoefening. Hoewel deze eerste fase kan worden behandeld in een driejarig programma, zoals een bacheloropleiding, kan deze ook over een langere periode worden uitgesmeerd en geïntegreerd worden met de kennis, vaardigheden en inzichten die nodig zijn voor een beroepspraktijk als psycholoog. Het curriculum van de eerste fase is ruwweg gebaseerd op het in 2001 overeengekomen kader in *EuroPsyT: A Framework for Education and Training for Psychologists in Europe*. Dit eerdere project bleek in Europese landen brede steun te vinden wat betreft de

onderwerpen die aan bod moeten komen bij de basisopleiding psychologie. In tabel 1 hieronder is dit kader, ofwel een algemeen overzicht, weergegeven, op basis van de psychologische kennis en inzichten in relatie tot individuen, groepen en de samenleving/systemen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen kennis en vaardigheden op het gebied van de psychologie, met enerzijds een verklarende wetenschap die tot doel heeft inzicht te verwerven in het gedrag van mensen, en anderzijds een technologische wetenschap die tot doel heeft met interventies het gedrag van mensen effectief te kunnen veranderen. Beide soorten wetenschap kennen zowel fundamentele als toegepaste aspecten (algemene theorieën versus toepassingen in diagnose en interventie).

Tabel 1. Eerste fase

Soort inhoud/ Doelstellingen	Individuen	Groepen	Systemen/ Samenleving
Oriëntatie <i>Kennis</i>	Methodes in de psychologie Geschiedenis van de psychologie Overzicht van specialismen en vakgebieden in de psychologie		
Verklarende theorieën <i>Kennis</i>	Algemene psychologie Neuropsychologie Psychobiologie Cognitieve psychologie Differentiële psychologie Sociale psychologie Ontwikkelingspsychologie Persoonlijkheidspsychologie Arbeids- en organisatiepsychologie Klinische en gezondheidspsychologie Onderwijspsychologie Psychopathologie		
Technologische theorieën <i>Kennis</i>	Data- en testtheorie Vragenlijsttheorie Evaluatietheorie		
Verklarende theorieën <i>Vaardigheden</i>	Training beoordelingsvaardigheden Training gespreksvaardigheden		
Technologische theorieën <i>Vaardigheden</i>	Training samenstellen testen en vragenlijsten Training groepsinterventie		
Methodologie <i>Kennis</i>	Inleiding in methodes: bijv. experimentele methodes Kwalitatieve en kwantitatieve methodes		
Methodologie <i>Vaardigheden</i>	Experimentele praktijk Methodologische en statistische praktijk Training gegevensverwerving, kwalitatieve analyse		
Ethiek <i>Kennis en vaardigheden</i>	Ethische codes en beroepsethiek		
Academische vaardigheden	Informatie vergaren/bibliotheek- en bibliografische vaardigheden		

<i>Vaardigheden</i>	Lezen/schrijven van papers Onderzoeksethiek
Niet-psychologische theorieën <i>Kennis</i>	Epistemologie Filosofie Sociologie Antropologie

De tweede fase

Het programma van de tweede fase bereidt de student voor op de zelfstandige praktijkuitoefening als psycholoog. Dit gedeelte van het curriculum kan ongedifferentieerd zijn en voorbereiden op promotieonderzoek of op het werken als ‘algemeen psycholoog’. Het kan ook gedifferentieerd zijn en voorbereiden op een praktijk binnen een specifiek vakgebied van de psychologie, zoals (i) klinische of gezondheidspsychologie, (ii) onderwijs of schoolpsychologie, (iii) arbeids- en organisatiepsychologie, of (iv) een ander vakgebied. In het eerste geval verwerft de student aanvullende kennis over onderwerpen die ook al in de eerste fase aan bod zijn gekomen, zoals cognitieve architectuur, specifieke emotietheorieën en persoonlijkheidstheorie voor gevorderden. Dit houdt in dat de student wordt voorbereid ofwel op een toekomstige loopbaan in het onderzoek (via een promotie) ofwel op een meer algemeen psychologisch beroep. In het tweede geval zal de student specialistische kennis verwerven over bijv. theorieën over en technieken voor klinische beoordeling, theorieën over onderwijsinterventie zoals gedragsmodificatie, theorieën over werkprestaties, theorieën over leiderschap, of statistische modellen van personeelsselectie. Omdat alle benodigde kennis en vaardigheden gebaseerd zijn op de discipline psychologie, zijn beide curriculumvormen acceptabel in het kader van de tweede fase. Als deel van de tweede fase dient de student, of hij zich nu voorbereidt op onderzoek of op een loopbaan als psycholoog in het veld, aan te tonen dat hij in staat is onderzoeksvaardigheden te verwerven. Er bestaat brede overeenstemming dat psychologen in het veld competenties moeten verwerven op het vlak van onderzoek, zowel om hun eigen werk en interventies te evalueren als om hun competenties in relatie tot de onderzoeks- en andere literatuur bij te houden.

In tabel 2 hieronder, waarin een kader voor de tweede fase is geschetst, wordt een structuur gegeven op basis van competenties die verband houden met het 'individu', de 'groep' en de 'samenleving'. Hiermee wordt erkend dat psychologen op individueel, groeps- of samenlevingsniveau kunnen werken en dat hun voorbereiding werk op alle drie de niveaus moet omvatten.

Tabel 2. Tweede fase

Soort inhoud/ Doelstellingen	Individu	Groep	Samenleving
Oriëntatie <i>Kennis</i>	Oriëntatie op werkerreinen en mogelijkheden tot specialisatie		
Verklarende theorieën <i>Kennis</i>	Cursussen over verklarende theorieën in de algemene psychologie en/of psychobiologie en/of ontwikkelingspsychologie en/of persoonlijkheidspsychologie en/of sociale psychologie. Bijv. leertheorieën, cognitieve architectuur, persoonlijkheidstheorie voor gevorderden.		
	Cursussen over verklarende theorieën in de arbeids- en organisatiepsychologie en/of onderwijspsychologie en/of klinische psychologie en/of psychologische subdisciplines. Bijv. theorieën over werkprestaties, theorieën over gesitueerde cognitie, theorieën over leiderschap, theorieën over persoonlijkheidsstoornissen.		
Technologische theorieën <i>Kennis</i>	Cursussen over technologische theorieën in de algemene psychologie en/of psychobiologie en/of ontwikkelingspsychologie en/of persoonlijkheidspsychologie en/of sociale psychologie. Bijv. psychometrische theorie, EEG-beoordelingstheorie.		
	Cursussen over technologische theorieën in de arbeids- en organisatiepsychologie en/of onderwijspsychologie en/of klinische psychologie en/of psychologische subdisciplines. Bijv. theorieën over werkanalyse, analyse van leerbehoeften, theorieën over counseling en psychotherapie.		
Verklarende theorieën <i>Vaardigheden</i>	Training van vaardigheden in het toepassen van bovengenoemde verklarende theorieën bij de beoordeling in onderzoeks-/laboratoriumsettings. Bijv. training in EMG-meting, training in persoonlijkheidsbeoordeling.		
	Training van vaardigheden in het toepassen van bovengenoemde verklarende theorieën bij de beoordeling in toegepaste/veldsettings. Bijv. training in foutanalyses, beoordeling van leerstoornissen.		
Technologische theorieën <i>Vaardigheden</i>	Training van vaardigheden in het toepassen van bovengenoemde technologische theorieën bij interventies binnen onderzoeks-/laboratoriumsettings. Bijv. training in testopbouw, ontwerp van een leerexperiment.		
	Training van vaardigheden in het toepassen van bovengenoemde technologische theorieën bij de beoordeling in toegepaste/veldsettings. Bijv. training in het ontwerpen van prestatiebeoordelingssystemen, het ontwerpen van een trainingssysteem, de ontwikkeling van een therapeutisch plan, psychotherapie.		
Methodologie <i>Kennis</i>	Onderzoeksontwerp voor gevorderden Basis- en gevorderde multivariabele statistiek, inclusief ANOVA Multipele regressieanalyse, factoranalyse Kwalitatief onderzoeksontwerp, inclusief gevorderde gesprekstechnieken en gebruik van vragenlijsten, kwalitatieve data-analyse		
Methodologie <i>Vaardigheden</i>	Training in vaardigheden in bovengenoemde methodes en technieken		
Ethiek <i>Kennis en vaardigheden</i>	Kennis van ethische principes en de toepassing daarvan Training in vaardigheden in de toepassing van ethische principes en ethische codes in de beroepspraktijk		
Academische en algemene beroepsvaardigheden	Training in vaardigheden in het schrijven van rapportages en artikelen Training in vaardigheden in het voeren van gesprekken enz.		

<i>Vaardigheden</i>	
Niet-psychologische theorieën <i>Kennis</i>	Theoretische en praktische cursussen over onderwerpen uit andere disciplines, relevant voor de beroepsactiviteiten. Bijv. geneeskunde, recht, bedrijfseconomie
<i>Basisonderzoeks-competenties</i>	ONDERZOEKSPROJECT (SCRIPTIE)
<i>Basisberoepscompetenties</i>	STAGE

Stage

De stage heeft tot doel een inleidende training in het veld te geven om studenten in staat te stellen:

- theoretische en praktische kennis te integreren;
- procedures te leren die verband houden met psychologische kennis;
- te beginnen met praktijkuitoefening onder supervisie;
- te reflecteren op de activiteiten van zichzelf en anderen en deze te bespreken;
- te beginnen te werken in een omgeving met professionele collega's.

Deze training vindt gewoonlijk in de tweede helft van de universitaire studie plaats, maar kan ook eerder beginnen en/of later eindigen. In dat laatste geval zijn de universiteit en/of de nationale beroepsvereniging voor psychologen en/of de relevante instellingen gezamenlijk verantwoordelijk voor de accreditatie van de training. De duur bedraagt gewoonlijk minimaal drie maanden (ofwel 15 ECTS), afhankelijk van het specifieke interessegebied.

De soort praktijk tijdens de stage kan variëren, bijvoorbeeld:

- observatie van feitelijke situaties waarin psychologische technieken worden gebruikt;
- gebruik van basistechnieken onder supervisie;
- deelnemen aan projecten met een specifieke taak;
- analyse en bespreking van 'casussen'.

De locatie waar de stage plaatsvindt, is normaliter een overheids- of particuliere instelling of 'gecertificeerde' particuliere onderneming die:

- diensten verleent die overeenkomen met de onderwijsachtergrond van de stagiair;
- kan garanderen dat het grootste deel van de supervisie verricht zal worden door professionele psychologen;
- door de nationale vereniging van psychologen en/of een geaccrediteerde universiteit wordt erkend.

Voorbeelden van instellingen zijn onder meer ziekenhuizen en klinieken, privépraktijken, scholen en onderwijsinstellingen, dienstverlenende instellingen.

De stage maakt geen deel uit van de praktijkuitoefening onder supervisie.

Onderzoek

Verwacht wordt dat studenten die de volledige opleiding en training volgen, enige basiscompetenties zullen hebben ontwikkeld in onderzoeksvaardigheden en een kleinschalig onderzoeksproject zullen hebben uitgevoerd. Dit kan worden uitgevoerd binnen het laboratorium van de universiteit of in het veld, en gebruikmaken van experimentele benaderingen of meer naturalistische benaderingen, zoals quasi-experimenten, casestudy's, of onderzoeken op basis van gesprekken of vragenlijsten. Studenten maken kennis met onderwerpen die verband houden met de aard en ethiek van psychologisch onderzoek en de door psychologen gehanteerde basismethodes. Deze activiteit neemt waarschijnlijk 3 tot 6 maanden in beslag (d.w.z. 15 tot 30 ECTS).

De derde fase (het jaar praktijk onder supervisie)

De derde fase in de beroepsopleiding van psychologen bestaat uit praktijk onder supervisie, binnen een bepaald terrein van de beroepspsychologie. Deze fase kan worden beschouwd als training in het veld om:

- zich voor te bereiden op de zelfstandige praktijkuitoefening als psycholoog met vergunning (of vergelijkbaar);
- bepaalde functies als beroepspsycholoog te ontwikkelen, op basis van de eigen unieke training en persoonlijkheid;
- de theoretische en praktische kennis te integreren.

Deze training vindt vaak geheel of gedeeltelijk plaats na afronding van de tweede fase, en vaak na het verlaten van de universiteit. De fase kan echter ook deel uitmaken van de universitaire training, bijvoorbeeld met geïntegreerde cursussen van zes jaar, waarbij de praktijk onder supervisie door de universiteit wordt geregeld als deel van de opleiding en binnen de totale opleidingsduur van zes jaar valt. De duur van de derde fase bedraagt 12 maanden of vergelijkbaar (60 ECTS).

De soort praktijk bestaat uit semizelfstandig werk als psycholoog, onder supervisie in een professionele collegiale setting. Deze vorm van training wordt essentieel geacht voor het verwerven van de beroepskwalificatie van psycholoog, omdat de toepassing in een beroepsomgeving van de kennis en vaardigheden die tijdens de eerste twee fasen verworven zijn een vereiste is voor de ontwikkeling van de competenties van psychologen. Afgestudeerden die de eerste en tweede fase zonder praktijk onder supervisie hebben afgerond, kunnen niet worden geacht gekwalificeerd te zijn om zelfstandig als psycholoog te werken.

Praktijk onder supervisie vindt normaliter plaats in instellingen of ‘gecertificeerde’ particuliere ondernemingen die:

- diensten verlenen die overeenkomen met de onderwijsachtergrond van de stagiair;
- kunnen garanderen dat het grootste deel van de supervisie verricht zal worden door een professionele psycholoog;
- normaliter geaccrediteerd of erkend zijn door de nationale instantie die de toegang tot het beroep regelt.

Voorbeelden van instellingen zijn onder meer ziekenhuizen en klinieken, privépraktijken, scholen en onderwijsinstellingen, dienstverlenende instellingen.

Minimumeisen van het opleidings- en trainingsprogramma

Dit gedeelte beschrijft de vereiste minimale omvang en inhoud van een studie psychologie. Deze eisen zijn weergegeven in termen van inhoudelijke categorieën, zoals hieronder genoemd, en een minimale omvang in termen van ECTS (ECTS=European Credit Transfer System). 1 ECTS staat voor 25 uur actieve studie (d.w.z. studielast) voor de student, en één jaar bevat 60 ECTS.

Totale duur van de opleiding en training

De studie moet minimaal vijf jaar (300 ECTS) duren; deze periode kan worden verdeeld in 180 ECTS voor de eerste fase en 120 ECTS voor de tweede fase (wat overeenkomt met de “3+2” structuur voor bachelor + master uit de verklaring van Bologna), maar de structuur van de onderwijssystemen kan verschillen tussen universiteiten en landen. De derde fase (praktijk onder supervisie) duurt minimaal 1 jaar (60 ECTS) of vergelijkbaar. Dit resulteert in een totale duur van zes jaar, ofwel 360 ECTS.

Samenstelling van het curriculum

Het academisch curriculum moet alle onderdelen bevatten die genoemd zijn in tabel 1 en 2. Er kunnen echter verschillen zijn in de nadruk op studieterrainen en/of soorten onderwijsdoelen. In tabel 3 zijn de grenzen aangegeven waarbinnen het curriculum mag variëren. Zij bieden een flexibele definitie van de ‘gemeenschappelijk kern’ van Europese psychologie in operationele termen.

De eisen moeten als volgt worden opgevat:

1. Het grootste deel van de eerste fase moet gewijd zijn aan theoretische vakken en het trainen van vaardigheden in de psychologie; er moet echter ook een gedeelte gereserveerd worden voor methodologie en niet-psychologische theorie (bijv. filosofie of sociologie), die normaliter als relevant worden beschouwd voor de studie psychologie. Het gedeelte dat wordt besteed aan theoretische vakken en de training van vaardigheden, plus de oriëntatie en academische vaardigheden, zou tussen de 125 en 135 ECTS (ruim twee jaar) moeten bedragen. Binnen de theoretische vakken en training van vaardigheden moet het grootste gedeelte gewijd worden aan individueel gedrag. Het gedrag van mensen in groepen en het gedrag van mensen in de samenleving moeten elk minimaal 20 ECTS krijgen.
2. Methodologie moet minimaal 30 ECTS bedragen; niet-psychologische theorie tussen de 15 en 25 ECTS. Alles bij elkaar moeten deze studieonderdelen 45 tot 55 ECTS bedragen.

3. In de tweede fase dienen ongeveer 60 ECTS (1 jaar) besteed te worden aan theoretische vakken, seminars, opdrachten, enz. Het programma moet evenwichtig zijn om ervoor te zorgen dat er voldoende aandacht is voor de bestudering van individuen, groepen en de samenleving.
4. Er moeten 15 tot 30 ECTS besteed worden aan een stage en 15 tot 30 ECTS aan een onderzoeksproject of scriptie. Deze twee activiteiten mogen maximaal 60 ECTS (1 jaar) bedragen.
5. Er moeten minimaal 60 ECTS (1 jaar) worden besteed aan praktijk onder supervisie.
6. Voor de eerste fase is een dissertatie of scriptie niet nodig, omdat de bachelortitel niet resulteert in een kwalificatie voor de zelfstandige praktijk. Voor de tweede fase is echter wel een op onderzoek gebaseerde scriptie vereist. Deze zal vaak de vorm hebben van een masterscriptie of –dissertatie.

Tabel 3. Minimumeisen (in ECTS) voor de opleiding tot de zelfstandige beroepspraktijk in de psychologie

Fase	Onderdeel	Individu	Groep	Samenleving	Totaal
1 ^e fase: (bachelor of vergelijkbaar)	Oriëntatie	Het programma dient een oriëntatie in de psychologie, de subdisciplines en verschillende beroepsactiviteiten te bevatten			min. 125
	Theoretische vakken en praktijk-oefeningen	min. 60	min. 20	min. 20	
	Academische vaardigheden	Er dient een training academische vaardigheden te zijn opgenomen			
	Methodologie	min. 30			
	Niet-psychologische theorie	min. 15			min. 45
					Totaal 180
2 ^e fase: (master of vergelijkbaar)	Theoretische vakken, seminars, opdrachten, enz.				min. 60
	Stage	min. 15-30			min. 30
	Onderzoeksproject/scriptie	min. 15-30			
					Totaal 120
3 ^e fase	Praktijk onder supervisie	min. 60			Totaal 60

			Totaal 360
--	--	--	-------------------

Appendix III. Competenties en competentieprofilering

Competenties van psychologen

Het algehele doel van de praktijkuitoefening als psycholoog is de ontwikkeling en toepassing van psychologische principes, kennis, modellen en methodes, op een ethische en wetenschappelijke manier, om de ontwikkeling, het welzijn en de effectiviteit van individuen, groepen, organisaties en de samenleving te bevorderen.

Deze bijlage geeft aan wat de belangrijkste competenties zijn die psychologen moeten ontwikkelen en aantonen voordat zij worden toegelaten tot de zelfstandige praktijkuitoefening. Deze competenties hebben betrekking op aspecten van het proces waarin psychologen diensten verlenen aan hun cliënten.

Er zijn twee hoofdgroepen competenties: (i) de competenties die verband houden met de psychologische inhoud van het praktijkproces (primaire competenties) en (ii) de competenties die de praktijkbeoefenaar in staat stellen effectief diensten te verlenen (competenties voor een effectieve dienstverlening). De primaire competenties zijn uniek voor het psychologische vak, in termen van inhoud en de kennis en vaardigheden die ervoor nodig zijn. De competenties die nodig zijn voor een effectieve dienstverlening gelden ook voor andere vakken en dienstverleners. Beide categorieën competenties zijn essentieel voor een professioneel aanvaardbare dienstverlening.

De competenties bieden een beschrijving van de verschillende taken die psychologen verrichten. Deze taken worden binnen een of meer uiteenlopende werkerreinen verricht, en met betrekking tot verschillende soorten cliënten. Competenties zijn gebaseerd op kennis, inzicht en vaardigheden, die op ethische wijze worden toegepast en in de praktijk gebracht. Een competente praktijkbeoefenaar is in staat niet alleen blijk te geven van de noodzakelijke vaardigheden, maar weet zich ook op te stellen op een manier die past bij een adequate uitoefening van zijn vak. Deze wijze van opstellen wordt bijzonder belangrijk geacht, omdat deze bepalend is voor de unieke aard van het vak van psycholoog. Hoewel bepaalde kennis en vaardigheden algemeen toepasbaar zijn, zijn de meeste gerelateerd aan een specifiek werkerrein. Zo is het niet vanzelfsprekend dat een psycholoog die heeft aangetoond competent te zijn

binnen een bepaald werkterrein met een bepaalde cliëntgroep, ook competent is in andere werkterreinen of met andere cliëntgroepen in hetzelfde werkterrein.

Elke houder van het *EuroPsy*-certificaat beschikt over een profiel waarin de werkterreinen gedefinieerd zijn waarin hij of zij zijn of haar competentie heeft aangetoond om zelfstandig een praktijk te kunnen uitoefenen, vanaf het moment dat het certificaat wordt toegekend.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen vier brede werkterreinen, aangeduid als:

- Klinisch en gezondheid
- Onderwijs
- Arbeid en organisatie
- Overig

Met het oog op de beschrijving van kwalificaties om een praktijk uit te oefenen, wordt een brede indeling in werkterreinen voldoende geacht. Voor beroepsactiviteiten die niet tot een van de eerste drie categorieën behoren, wordt een vierde categorie, overig, gehanteerd met een specificatie van de desbetreffende setting (bijv. forensisch, sport, verkeer, enz.).

De beschrijvingen van deze competenties zijn algemeen bedoeld en van toepassing op de meeste of alle soorten werk van psychologen, hoewel zij in verschillende werkterreinen op verschillende manieren geïmplementeerd zullen worden.

Primaire competenties

Er zijn twintig primaire competenties die elke psycholoog moet kunnen aantonen; deze kunnen worden ingedeeld in zes functionele categorieën, die betrekking hebben op beroepsactiviteiten. Deze categorieën zijn:

- A. doelspecificatie
- B. beoordeling
- C. ontwikkeling
- D. interventie
- E. evaluatie
- F. communicatie

De competenties zijn hieronder beschreven.

Tabel 4. Primaire competenties van psychologen

Primaire competenties	Beschrijving
A. Doelspecificatie	Interactie met de cliënt om de doelen van de interventie of te verlenen dienst vast te stellen.
1. Behoeftanalyse	Informatie verzamelen over de behoeften van de cliënt door middel van daarvoor geschikte methodes, en de behoeften zodanig verduidelijken en analyseren dat zinvolle verdere actie kan worden ondernomen.
2. Doelen stellen	Doelen voorstellen en met de cliënt bespreken, aanvaardbare en haalbare doelen vaststellen, en criteria noemen voor de evaluatie van de realisatie van doelen op een later tijdstip.
B. Beoordeling	Relevante eigenschappen van individuen, groepen, organisaties, en situaties vaststellen door middel van daarvoor geschikte methodes.
3. Individuele beoordeling	Beoordelingen verrichten aan de hand van gesprekken, testen en observatie van individuen in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.
4. Groepsbeoordeling	Beoordelingen verrichten aan de hand van gesprekken, testen en observatie van groepen in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.
5. Organisatiebeoordeling	Beoordelingen verrichten aan de hand van gesprekken, onderzoeken en andere methodes en technieken die geschikt zijn voor de bestudering van organisaties in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.
6. Situationele beoordeling	Beoordelingen verrichten aan de hand van gesprekken, onderzoeken en andere methodes en technieken die geschikt zijn voor de bestudering van situaties in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.
C. Ontwikkeling	Interventies, diensten of producten ontwikkelen op basis van een psychologische theorie en methodes voor gebruik door de cliënten of psychologen.
7. Definiëring van dienst of product en analyse van eisen	Het doel van de dienst of het product definiëren, de relevante stakeholders in kaart brengen, eisen en beperkingen analyseren, en specificaties voor het product of de dienst opstellen, rekening houdend met de setting waarin de dienst of het product zal worden gebruikt.

8. Ontwerpen van dienst of product	Diensten of producten ontwerpen of aanpassen in overeenstemming met de eisen en beperkingen, rekening houdend met de setting waarin de dienst of het product zal worden gebruikt.
9. Testen van dienst of product	De dienst of het product testen en de haalbaarheid, betrouwbaarheid, validiteit en andere kenmerken beoordelen, rekening houdend met de setting waarin de dienst of het product zal worden gebruikt.
10. Evaluatie van dienst of product	De dienst of het product evalueren wat betreft nut, cliënttevredenheid, gebruikersvriendelijkheid, kosten en andere aspecten die relevant zijn in de setting waarin de dienst of het product zal worden gebruikt.

Primaire competenties	Beschrijving
<i>D. Interventie</i>	Interventies die geschikt zijn voor het realiseren van de gestelde doelen in kaart brengen, voorbereiden en uitvoeren, gebruikmakend van de resultaten van beoordelings- en ontwikkelingsactiviteiten.
11. Interventieplanning	Een interventieplan ontwikkelen dat geschikt is voor het realiseren van de gestelde doelen in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.
12. Directe persoonsgerichte interventie	Interventiemethodes toepassen die direct van invloed zijn op een of meer individuen, overeenkomstig het interventieplan, in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.
13. Directe situatiegerichte interventie	Interventiemethodes toepassen die direct van invloed zijn op bepaalde aspecten van de situatie, overeenkomstig het interventieplan, in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.
14. Indirecte interventie	Interventiemethodes toepassen die individuen, groepen of organisaties in staat stellen te leren en besluiten te nemen die in hun belang zijn, in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.
15. Implementatie van dienst of product	Diensten of producten introduceren en een geëigend gebruik ervan door cliënten of andere psychologen bevorderen.
<i>E. Evaluatie</i>	De geschiktheid vaststellen van interventies in termen van nakoming van het interventieplan en realisatie van de gestelde doelen.
16. Evaluatieplanning	Een plan ontwerpen voor de evaluatie van een interventie, met inbegrip van criteria die zijn afgeleid van het interventieplan en de gestelde doelen, in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.
17. Evaluatiemeting	Meettechnieken kiezen en toepassen die geschikt zijn voor uitvoering van het evaluatieplan, in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.
18. Evaluatieanalyse	Analyses verrichten in overeenstemming met het evaluatieplan, en conclusies trekken inzake de effectiviteit van interventies in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.
<i>F. Communicatie</i>	Informatie verstrekken aan cliënten op een wijze die geschikt is om te voldoen aan de behoeften en verwachtingen van de cliënten.
19. Feedback geven	Feedback geven aan cliënten met behulp van geschikte mondelinge en/of audiovisuele middelen, in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.
20. Rapportage	Rapporten schrijven om cliënten te informeren over de resultaten van een beoordeling, de ontwikkeling van een product of dienst, interventies en/of evaluaties, in een setting die relevant is voor de gevraagde dienst.

Een psycholoog moet elk van deze competenties verwerven voor zover deze van toepassing zijn binnen een specifiek werkterrein. Om het *EuroPsy*-certificaat te verwerven, moet de psycholoog de competentie zodanig beheersen dat van hem of haar verwacht kan worden dat hij of zij de zes belangrijkste functies op een passende wijze en zelfstandig kan verrichten.

Competenties voor een effectieve dienstverlening

Er zijn acht competenties voor een effectieve dienstverlening die betrekking hebben op beroepsactiviteiten in het algemeen, en die de psycholoog als praktijkbeoefenaar moet kunnen aantonen naast de primaire competenties.

Om in aanmerking te komen voor *EuroPsy*, moet een psycholoog elk van deze competenties verwerven voor zover deze nodig zijn voor de praktijkuitoefening in een specifiek werkterrein.

Tabel 5. Competenties van psychologen voor een effectieve dienstverlening

Competenties voor een effectieve dienstverlening	Omschrijving
1. Beroepsstrategie	Een passende strategie kiezen voor het omgaan met problemen, op basis van een beschouwing van de beroepssituatie en de eigen primaire competenties.
2. Voortdurende bijscholing	De primaire competenties en de competenties voor een effectieve dienstverlening, kennis en vaardigheden bijwerken en ontwikkelen, in overeenkomst met veranderingen in het vakgebied en de standaarden en eisen voor het beroep van psycholoog, alsmede met nationale reglementen en het Europese EFPA-reglement inzake <i>EuroPsy</i> .
3. Beroepsrelaties	Relaties met andere beroepsbeoefenaren, alsmede relevante organisaties, aangaan en onderhouden.
4. Onderzoek en ontwikkeling	Nieuwe interventies, diensten en producten ontwikkelen met het potentieel om aan huidige of toekomstige behoeften van cliënten te voldoen en nieuwe vormen van beroepsactiviteiten of zaken creëren.
5. Marketing en verkoop	Bestaande en nieuwe producten onder de aandacht brengen bij feitelijke of potentiële cliënten, contact leggen met cliënten, offertes uitbrengen, diensten verkopen, en aftersales services verlenen.
6. Accountmanagement	Relaties met (potentiële) cliënten aangaan en onderhouden, behoeften en de tevredenheid van cliënten monitoren, mogelijkheden in kaart brengen om de beroepsactiviteiten of zaken uit te breiden.

7. Praktijkmanagement	De praktijk van waaruit de diensten worden verleend, opzetten en managen, hetzij als kleine onderneming, hetzij als deel van een grotere particuliere of overheidsorganisatie, met inbegrip van financiële, personeels- en operationele aspecten, en leiding geven aan werknemers.
8. Kwaliteitsborging	Een systeem instellen en onderhouden voor de kwaliteitsborging voor de totale praktijk.
9. Zelfreflectie	Kritische zelfreflectie op de eigen praktijk en competenties is een belangrijk aspect van de professionele capaciteiten.

Bij de ontwikkeling en beoordeling van competenties moet rekening worden gehouden met het feit dat de daadwerkelijke inhoud van de aangeboden diensten verschilt, afhankelijk van het werkkterrein waarin men de praktijk uitoefent.

Dit is een direct gevolg van het feit dat psychologen verschillende taken verrichten in de maatschappij en te maken hebben met verschillende soorten cliënten, problemen, methodes, enz. Zoals hierboven aangegeven, worden er voor *EuroPsy* vier brede werkkterreinen onderscheiden:

- Klinisch en gezondheid
- Onderwijs
- Arbeid en organisatie
- Overig

De vierde, algemene categorie (Overig) wordt gebruikt voor andere meer specifieke toepassingen die niet binnen de drie algemene werkkterreinen vallen.

Procedures voor *EuroPsy*-profilering

Beoordelingscategorieën

Supervisors zullen formatieve en summatieve beoordelingen verrichten van de prestaties van de psychologen, in overeenstemming met de specifieke regels en tradities voor de desbetreffende beroeps- en/of nationale context. Deze beoordelingen worden gebruikt voor of aangevuld met beoordelingen van bovengenoemde primaire competenties. Aanbevolen wordt bij de beoordeling onderscheid te maken tussen de volgende competentieniveaus.

1	2	3	4
Basiskennis en vaardigheid aanwezig, maar competentie onvoldoende ontwikkeld	Competentie voor het verrichten van taken maar begeleiding en supervisie nodig	Competentie voor het verrichten van basistaken zonder begeleiding of supervisie	Competentie voor het verrichten van complexe taken zonder begeleiding of supervisie

Het belangrijkste onderscheid dat de beoordelaar moet maken is tussen niveaus 2 en 3. Aan het einde van de supervisieperiode moeten voldoende competenties zijn verworven op niveau 3 of 4 om de betrokkene in staat te stellen zelfstandig een praktijk uit te oefenen binnen een of meer werkterreinen, met een of meer cliëntgroepen. De richtlijnen voor de beoordeling worden uitgegeven door de Europese Toekenningscommissie.

Toekenning van het *EuroPsy*-certificaat is echter afhankelijk van een definitieve samenvattende beoordeling van het vermogen van de praktijkbeoefenaar om kennis, vaardigheden en competenties te integreren tot één enkel proces van professionele dienstverlening aan de cliënt, daarbij rekening houdend met ethische principes.

Bij de definitieve beoordeling dient de supervisor de beschikbare informatie samen te vatten en aan te geven of de kandidaat, op basis van de beschikbare informatie, de zes primaire taken waarin de twintig competenties zijn ingedeeld naar verwachting adequaat en zelfstandig zal kunnen verrichten. De supervisor dient het oordeel 'competent' of 'nog niet competent' te geven. Daarnaast dient de supervisor een totale evaluatie te geven van de competenties voor een effectieve dienstverlening, waarbij ook weer wordt aangegeven of de betrokkene 'competent' of 'nog niet competent' is. De kandidaat dient de supervisor zijn capaciteiten aan te tonen op het vlak van de zes primaire competenties en alle competenties voor een effectieve dienstverlening.

De resultaten van de evaluatie worden samengevat in een tabel, zoals het voorbeeld hieronder.

<i>Werkterreinen</i>	Klinisch en gezondheid	Onderwijs	Arbeid en organisatie	Overige (aangeven welke)
<i>Competenties</i>				
A. doelspecificatie	✓			
B. beoordeling	✓	✓	✓	
C. ontwikkeling	✓			
D. interventie	✓			
E. evaluatie	✓		✓	
F. communicatie	✓		✓	
Competenties voor een effectieve dienstverlening	✓		✓	

Deze psycholoog bezit met name competenties op het vlak van gezondheids- en klinische psychologie, en zijn/haar competenties zijn bekrachtigd door de supervisor. Dat betekent dat hij/zij competent is om een praktijk uit te oefenen in de klinische psychologie. Hij/zij heeft echter ook competenties op het vlak van beoordeling op het gebied van onderwijs en arbeid en organisatie, en nog enkele andere competenties op het gebied van arbeid en organisatie. Deze laatste kunnen naderhand worden uitgebouwd tot een volledige competentie op dat gebied.

Appendix IV. *EuroPsy*-certificaat en aanvraagformulier

Van het *EuroPsy*-certificaat en aanvraagformulier wordt door de EFPA een sjabloon aangeleverd, om ervoor te zorgen dat alle landen die *EuroPsy* toekennen onderling vergelijkbaar zijn en dezelfde stijl en informatie hanteren.

Het **certificaat** bevat de volgende informatie:

De ondergetekenden verklaren dat

woon-/werkadres

heeft aangetoond over de vereiste wetenschappelijke kennis en beroepscompetenties te beschikken en heeft verklaard zich te houden aan de principes van professioneel gedrag zoals uiteengezet in de *Ethics MetaCode* (Metacode Professionele Ethiek) van de Europese federatie van psychologenverenigingen (EFPA) en te handelen overeenkomstig de nationale ethische code van het land van praktijkuitoefening

en voldoet daarmee aan de eisen voor de titel van

Geregistreerd EuroPsy-psycholoog

en wordt hierbij beschouwd als gekwalificeerd voor de zelfstandige praktijkuitoefening als psycholoog, binnen het werkterrein of de werkterreinen zoals gespecificeerd in het *EuroPsy*-register en hieronder, in elk Europees land waarin de vereniging die lid is van de EFPA het EFPA-reglement inzake *EuroPsy* geaccepteerd heeft, voor zover er geen beperkingen worden opgelegd door de landelijke regelgeving in het betrokken land.

De ondergetekenden hebben zich ervan vergewist dat genoemd bewijs in overeenstemming is met het EFPA-reglement inzake *EuroPsy* betreffende de toekenning van het *EuroPsy*-certificaat, dat door de EFPA is goedgekeurd op (datum).

Het *EuroPsy*-certificaat is geldig tot (datum)

Gespecificeerd werkterrein: ..

.....
Voorzitter van de Nationale Toekenningscommissie

.....
Lid van de Nationale Toekenningscommissie

De **registratiegegevens** van het certificaat die moeten worden opgenomen in het register zijn:

1. Naam
2. Woon-/werkadres
3. Universitaire opleiding in de psychologie
nader te omschrijven:

Duur

Titel

Naam universiteit

Land
4. Land van praktijkuitoefening
5. Werkterrein (klinisch/gezondheid, onderwijs, arbeid en organisatie, overig)
nader te omschrijven
6. Datum en plaats van autorisatie door de Nationale Toekenningscommissie
7. Nationaal registratienummer

De volgende informatie moet worden gevraagd op het **aanvraagformulier**:

1. *Naam*

2. *Werk-/woonadres*

3. *E-mailadres*

4. *Universitaire opleiding in de psychologie*

(vermeld moeten worden: academische titels, begin- en einddatum van de universitaire studie, het werkterrein en het land waar de titel is toegekend)

Duur	Titel	Werkterrein	Universiteit	Land

5. *Praktijk onder supervisie*

Formeel erkende praktijk onder supervisie, gedurende één fulltime jaar of vergelijkbaar (a.u.b. gegevens van de praktijk onder supervisie vermelden, de data en de werkterreinen waarin deze is verricht; a.u.b. bewijs leveren voor het equivalent van minimaal één jaar. Alleen terreinen noemen die formeel erkend zijn als praktijk onder supervisie.)

Duur	Naam supervisor	Werkterrein

6. *Beroepservaring als psycholoog met zelfstandige praktijkuitoefening*

Arbeidshistorie van zelfstandige praktijkuitoefening als psycholoog, vergelijkbaar met minimaal (alleen van toepassing voor aanvragers die vóór ... van een nationale vergunningverlenende instantie, erkend door de Europese Toekenningcommissie,

een vergunning hebben gekregen voor de zelfstandige praktijkuitoefening als psycholoog)

Duur	Werkgever	Werkterrein

7. *Werkterrein(en)*

waarin de aanvrager beweert competent te zijn voor de zelfstandige praktijkuitoefening als psycholoog

Klinisch/gezondheid

Arbeid en organisatie

Onderwijs

Overig (aangeven welk)

8. *Instemming met publicatie van registratiegegevens*

De aanvrager stemt ermee in dat zijn/haar naam en werk- of woonadres worden vermeld in het register en op het certificaat.

De volgende informatie moet worden gevraagd op het ***aanvraagformulier voor verlenging van EuroPsy:***

1. *Naam*
2. *Adres*
3. *E-mailadres*

4. *Werkervaring* (min. 400 uur in de afgelopen vijf jaar)

(in de vorm van overzichtelijk cv met periodes, werksetting/dienstverband, functies, karakteristieke resultaten of prestaties)

5. *Persoonlijke professionele ontwikkeling* (min. 80 uur waarvan 40 uur expliciet aantoonbaar; totaal 80 uur = 100%)

(activiteiten kunnen onder meer zijn:)

- a) Aantoonbare aanwezigheid bij en deelname aan erkende cursussen en/of workshops gericht op bijscholing (60%).
- b) Ontwikkeling van specifieke nieuwe vaardigheden door middel van de praktijk op het werk (20%)
- c) Aantoonbare deelname aan collegiale supervisiebijeenkomsten (20%)
- d) Aantoonbare deelname als supervisor, mits dit formeel erkend is (20%)
- e) Aantoonbare deelname aan een beroeps- of wetenschappelijke conferentie (20%)
- f) (Co-)auteurschap en/of bewerking van publicaties over onderzoek en/of beroepskwesties (30%)
- g) Presentaties voor toehoorders uit het vak (20%)
- h) Redactiewerk voor tijdschriften en boeken over psychologie (20%)
- i) Voor verlenging mag het totaal van de laatste drie categorieën niet hoger zijn dan 60%.

Appendix V. Praktijk onder supervisie

Praktijk onder supervisie

Voor het *EuroPsy*-certificaat wordt één jaar fulltime praktijk onder supervisie vereist, of het parttime equivalent daarvan. Het jaar praktijk onder supervisie (of vergelijkbaar) biedt de psycholoog in opleiding de mogelijkheid de kennis, vaardigheden en inzichten die tijdens de universitaire opleiding zijn opgedaan en andere ervaringen met het vak in de praktijk te brengen. Verder biedt het de pas gekwalificeerde psycholoog de mogelijkheid eigenschappen te verwerven op het vlak van zelfbewustzijn, reflectief vermogen, persoonlijke integriteit, ethische competenties en mentale stevigheid, nodig om op competente en verantwoorde wijze als psycholoog een praktijk uit te oefenen. Gedurende dit jaar zal de pas gekwalificeerde psycholoog te maken krijgen met ethische kwesties en dilemma's en ondersteuning krijgen bij de ontwikkeling van een ethische praktijk, in de vorm van gesprekken en supervisie. Ten slotte maakt de praktijk onder supervisie het mogelijk de kwaliteit en competenties van gekwalificeerde psychologen te verzekeren, omdat de psycholoog in opleiding de competenties moet kunnen aantonen die nodig zijn voor de zelfstandige praktijkuitoefening als psycholoog, en de supervisor dit bewijs moet bekrachtigen. Eén jaar praktijk onder supervisie bedraagt ongeveer 1500 uur.

Psychologen in opleiding

Psychologen in opleiding zijn degenen die hun praktijk onder supervisie uitoefenen in het kader van *EuroPsy*. Zij werken in directe, persoonlijke interactie met echte cliënten in echte situaties, maar onder supervisie van een gekwalificeerde praktijkbeoefenaar.

Psychologen in opleiding kunnen ofwel hun beroepstraining afronden binnen een geïntegreerd, door een universitaire sectie beheerd programma, ofwel in een werkomgeving werken onder supervisie van psychologen die een vergunning hebben of geregistreerd zijn. In beide gevallen is het noodzakelijk dat een naar behoren gekwalificeerd persoon optreedt als supervisor van de psycholoog in opleiding.

De praktijk onder supervisie wordt gewoonlijk verricht aan het einde van de zesjarige opleiding en training als psycholoog. Deze kan plaatsvinden in een jaar fulltime praktijk onder supervisie, na de vijfjarige universitaire opleiding; of in een

bepaalde periode, bijvoorbeeld zes maanden, van fulltime praktijk onder supervisie georganiseerd door de universiteit aan het einde van de universitaire opleiding, gevolgd door nog eens zes maanden fulltime praktijk na de universitaire opleiding; of in periodes van fulltime praktijk onder supervisie die normaliter plaatsvinden tijdens de tweede fase van de universitaire opleiding en in totaal één jaar beslaan van de in totaal zes jaar.

De supervisor

Een *supervisor* is een psycholoog die, binnen de afgelopen drie jaar, minimaal twee jaar fulltime werk- of vergelijkbare ervaring heeft opgedaan als zelfstandig praktijkbeoefenaar in de functie van psycholoog binnen een bepaald werkterrein, en die verantwoordelijk is voor het verwerven en beoordelen van beroepscompetenties door een psycholoog in opleiding in dat werkterrein. Het is de verantwoordelijkheid van de supervisor de psycholoog in opleiding dagelijks te ondersteunen in zijn of haar leerproces en zijn of haar competenties te beoordelen, en hem of haar aan te moedigen zo zelfstandig mogelijk te handelen, rekening houdend met de situatie en zijn of haar competenties. De supervisor moet erkend worden door de Nationale Toekenningcommissie of de nationale vereniging, hetzij via cursusaccreditatie in geval van een training aan de universiteit, hetzij op individuele basis in geval van een postuniversitaire werkplek onder supervisie; in landen waarin vergunningverlening voor/registratie van het beroep bestaat, dient de supervisor een psycholoog met vergunning/geregistreerde psycholoog te zijn. De supervisor moet een training supervisie hebben gevolgd.

Soorten praktijk onder supervisie

De competentie van de supervisor vormt een essentiële indicator voor de kwaliteit van de praktijk onder supervisie. De ontwikkeling van de praktijk onder supervisie in Europa wordt de komende tijd gemonitord en ondersteund door de EFPA. Er kunnen verschillende kwaliteitsniveaus van de praktijk onder supervisie worden onderscheiden, afhankelijk van de praktijk en training van de supervisor:

- *Niveau 1.* De supervisor voldoet aan de EuroPsy-criteria. Daarnaast heeft de supervisor minimaal vijf jaar fulltime (of vergelijkbaar) een zelfstandige praktijk uitgeoefend. Deze periode van vijf jaar is gerealiseerd in het kader van een geautoriseerd specialistisch trainingsprogramma. Het

trainingsprogramma wordt erkend door een relevante overheidsinstantie of een landelijke vereniging. Vier van de vijf jaar zijn gevolgd binnen één specifiek werkterrein (bijv. gezondheid en klinisch, onderwijs, of arbeid en organisatie). Minimaal twee van de vier jaar zijn gevolgd onder supervisie van een supervisor op niveau 1, binnen hetzelfde werkterrein. De supervisor heeft een formele training supervisie gevolgd gedurende minimaal twee jaar (parttime) (kan samen met de vijf jaar worden verworven). De supervisietraining omvat het uitoefenen van supervisie onder supervisie (bijv. video-/audiopresentaties), conferenties over supervisantcasussen, en het lezen van theorieën en onderzoek over supervisie.

- *Niveau 2.* Als niveau 1, maar zonder formele training in supervisie.
- *Niveau 3.* De supervisor voldoet aan de *EuroPsy*-criteria. Nadat hij aan de *EuroPsy*-criteria heeft voldaan, heeft de supervisor minimaal twee jaar fulltime (of vergelijkbaar) een zelfstandige praktijk uitgeoefend. Die twee jaar zijn gevolgd binnen één specifiek werkterrein (bijv. gezondheid en klinisch, onderwijs, of arbeid en organisatie), in het kader van een geautoriseerd specialistisch trainingsprogramma. Het trainingsprogramma wordt erkend door een relevante overheidsinstantie of een landelijke vereniging. Die twee jaar zijn onder supervisie geweest van een supervisor op niveau 1 of 2. Daarnaast heeft de supervisor minimaal één jaar (parttime) een formele training supervisie gevolgd. De supervisietraining omvat het uitoefenen van supervisie onder supervisie (bijv. video-/audiopresentaties), conferenties over supervisantcasussen, en het lezen van theorieën en onderzoek over supervisie.
- *Niveau 4.* Als niveau 3, maar zonder formele training in supervisie.
- *Niveau 5.* De supervisor voldoet aan de *EuroPsy*-criteria. Nadat hij aan de *EuroPsy*-criteria heeft voldaan, heeft de supervisor minimaal twee jaar fulltime (of vergelijkbaar) een zelfstandige praktijk uitgeoefend. Deze twee jaar zijn gevolgd binnen één specifiek werkterrein (bijv. gezondheid en klinisch, onderwijs, of arbeid en organisatie).

- *Niveau GP*. De supervisor heeft een *EuroPsy*-certificaat via ‘*grandparenting*’ (zie artikel 32). De categorie GP kan worden toegepast in landen waar geen traditie van praktijkuitoefening onder supervisie bestaat, en in landen waarin die wel bestaat maar de supervisor niet voldoet aan de *EuroPsy*-standaard voor supervisie.
- *Niveau D*. De supervisor voldoet niet aan de *EuroPsy*-criteria. De supervisor komt niet in aanmerking voor het *EuroPsy*-certificaat via ‘*grandparenting*’ (zie artikel 34). De supervisor is een psycholoog die minimaal twee jaar fulltime werkervaring (of vergelijkbaar) heeft als zelfstandige praktijkbeoefenaar in de functie van psycholoog binnen het werkterrein waarin de supervisie zal plaatsvinden. Momenteel is minimaal een supervisor van de categorie D vereist voor erkenning van de praktijk onder supervisie.

Om redenen die verband houden met ontwikkeling, vergelijking en statistiek bevat het register informatie over de soort praktijk onder supervisie. In gevallen waarin de supervisant meer dan een supervisor heeft (bijv. probleemgestuurd leren) wordt de soort genoemd waartoe de supervisor behoort die de supervisie heeft gehad over het grootste deel van de praktijk onder supervisie.

De EFPA stelt een werkgroep in (*EuroPsy*-werkgroep inzake praktijk onder supervisie - ESP). De ESP komt met een plan voor de ontwikkeling van de praktijk onder supervisie in Europa (met specifieke doelen voor verschillende landen met verschillende niveaus van praktijk onder supervisie) en helpt bij het faciliteren van workshops en de uitwisseling van ervaringen, middelen en goede praktijken. Het doel voor de lange termijn is dat alle landen in Europa uiteindelijk niveau 1 behalen.

Selectie en training van supervisors

Supervisors zijn ervaren psychologen die beschikken over de tijd, inzet en competentie om deze taak te verrichten en als supervisor op te treden. In landen waarin de praktijk van supervisie goed ontwikkeld is, zullen supervisors gekozen en geaccrediteerd worden op grond van hun competentie, en ondersteund door training. Een psycholoog die als supervisor wil gaan werken, dient normaliter een supervisietraining te volgen. Er bestaat een aantal opleidings- en trainingsactiviteiten en programma’s voor psychologen/supervisors om hen in staat

te stellen de competenties en sensitiviteit te ontwikkelen die nodig zijn om psychologen in opleiding te ondersteunen.

Trainingsactiviteiten worden aangeboden door universiteiten, nationale verenigingen van psychologen en, in de toekomst, via workshops die gecoördineerd worden door de EFPA en het uitwisselen van goede praktijken bevorderen. Er zijn verschillende supervisiemodellen, die verschillende paradigma's en filosofische achtergronden van de psychologische praktijk weerspiegelen. Supervisors moeten onder meer de volgende vaardigheden ontwikkelen:

- positief en actief luisteren;
- openheid en positieve aandacht;
- reflectieve praktijk;
- feedback geven;
- omgaan met lastige kwesties en gevoelens;
- omgaan met rolvermenging en machtsrelaties;
- ethische dilemma's delen;
- mentorschap;
- competenties evalueren;
- prestaties beoordelen.

Erkend wordt dat er op dit moment een brede reeks praktijken bestaat in de verschillende landen, die de verschillende stadia in de ontwikkeling van het vak in relatie tot de accreditatie van supervisors weerspiegelt; deze varieert van de landen met een uitgebreid systeem voor het trainen en erkennen van supervisors en werkplaatsomgevingen als geschikt voor de beroepstraining en praktijk onder supervisie, tot de landen waarin deze praktijken nog niet zijn ontwikkeld. De belangen van zowel het publiek als de professie worden het beste gediend met de ontwikkeling van kwalitatief goede supervisie door adequaat getrainde en ondersteunde supervisors, en door passende eisen te stellen aan dit onderdeel van de beroepsopleiding.

Het is een goede gewoonte dat alle supervisors een training supervisie volgen en in hun taak ondersteund worden. De nationale psychologieverenigingen in bepaalde landen voorzien nu in een uitgebreid programma voor training in supervisie, en het

doel is dat deze praktijk breder in Europa ingang vindt en dat er hoge verwachtingen op dat gebied komen.

Context voor de praktijk onder supervisie

De context voor de praktijk onder supervisie is een realistische beroepsomgeving in een a) klinisch/gezondheids-, b) onderwijs-, c) arbeids- en organisatie- of d) ander erkend werkterrein. Dit kan door de universiteit of daarbuiten geregeld worden. De beroepsomgeving moet de psycholoog in opleiding de kans bieden competenties te ontwikkelen en beoordeeld te worden op de verwerving daarvan (zie Appendix III).

Er zijn verschillende contexten waarin psychologen een praktijk onder supervisie kunnen uitoefenen. Dit zijn onder meer:

- de psycholoog is student aan de universiteit en de praktijk onder supervisie maakt deel uit van de universitaire opleiding en training;
- de psycholoog werkt als werknemer en de praktijk onder supervisie maakt deel uit van de 'proef'-trainingstijd (en de supervisie wordt formeel geregeld binnen de werkomgeving);
- de psycholoog werkt als werknemer en de praktijk onder supervisie wordt informeel geregeld (en kan worden gegeven door een psycholoog buiten de werkomgeving);
- de psycholoog werkt zelfstandig en regelt zijn of haar eigen supervisie.

Supervisie houdt in dat de psycholoog in opleiding en de supervisor regelmatig bijeenkomen; dit dient minimaal eens per twee weken te gebeuren, gedurende gemiddeld twee uur.

Voortdurende praktijkuitoefening en formatieve beoordeling

Voor elke hoofdactiviteit in de praktijk onder supervisie dienen de psycholoog in opleiding en de supervisor overeenstemming te bereiken over:

1. het werkterrein en de cliëntgroep(en) waarop het praktijkwerk betrekking heeft;
2. functie(s) (van de in de profielopties genoemde) die het meest met het werk overeenkomen;

3. competenties die met de activiteit kunnen worden aangetoond.

Wanneer het werk is afgerond, dient de supervisor een beoordeling in te vullen van de psycholoog in opleiding, voor elk van de twintig competenties die relevant zijn voor het betreffende werk. Deze beoordeling moet met de psycholoog in opleiding besproken worden en de terreinen voor verdere ontwikkeling moeten in kaart worden gebracht.

Het is duidelijk dat deze beoordelingen formatief zijn, aangezien de psycholoog in opleiding zijn/haar vaardigheden in de loop van de minimaal vereiste periode van één jaar zal ontwikkelen. Het wordt aanbevolen gebruik te maken van goede praktijken, zoals het gebruik van een portfolio waarin de psycholoog in opleiding zijn of haar werk en de ontwikkeling van competenties vermeldt, de behoeften op het vlak van professionele ontwikkeling in kaart brengt en het eigen leertraject evalueert. Deze kunnen de basis vormen voor een gedegen beroepspraktijk en bijdragen aan de voortdurende bijscholing, waarvoor portfolio's ook relevant zijn.

De praktijk van de supervisie

Supervisie kan worden gebruikt om de nieuwe psycholoog te vormen voor het vak, institutionele richtlijnen te herhalen en de standaarden van het vak over te dragen. De supervisor ondersteunt de ontwikkeling van een reflectieve praktijk, professioneel bewustzijn en professionele sensitiviteit, en inzicht in ethische kwesties en dilemma's in de praktijk. De supervisor levert een wezenlijke bijdrage aan het leerproces aan de hand van modellering, feedback, observatie en discussie. De supervisor bekleedt ook een soort poortwachtersfunctie, wat inhoudt dat hij of zij de competente praktijk goedkeurt en bijdraagt tot uitsluiting van degenen die niet competent worden geacht om als psycholoog een praktijk uit te oefenen.

Er zijn veel benaderingen van supervisie. Maar bij elke benadering wordt van de supervisor verlangd dat hij of zij over de tijd, inzet en competenties beschikt om supervisor te zijn. De tijd bedraagt gewoonlijk een à twee uur per week 'geblokte' en ononderbroken tijd, waarin de supervisor en de psycholoog in opleiding samen werken en het werk van de psycholoog in opleiding bespreken. De supervisor helpt de psycholoog in opleiding het werk op cognitief en emotioneel niveau te verwerken en ondersteunt hem of haar bij de ontwikkeling van competenties en vertrouwen. Dit

proces kan ook taken met zich meebrengen die door de psycholoog in opleiding worden verricht onder toezicht van de supervisor, en die vervolgens de basis vormen voor latere gedetailleerde bespreking en kritische reflectie in het kader van het leerproces. Dit kan ook inhouden dat de psycholoog in opleiding de supervisor observeert bij het verrichten van taken en dan daarover reflecteert in het kader van het leer- en ontwikkelingsproces. Audio- en videobanden kunnen een nuttige functie vervullen in het proces van supervisie, omdat zij open besprekingen en feedback mogelijk maken over aspecten van de prestaties van de psycholoog in opleiding. Er is een aanzienlijke hoeveelheid literatuur over het proces van supervisie, zowel in de klinische psychologie als meer in het algemeen.

Waarschijnlijk zullen er in de toekomst richtlijnen voor de supervisie worden ontwikkeld. Deze zijn al in een aantal Europese landen ontwikkeld, en *EuroPsy* zou het uitwisselen van goede praktijken moeten bevorderen.

Beoordeling van competenties

Voorgesteld wordt dat supervisors de competenties van een psycholoog in opleiding beoordelen tijdens en aan het einde van de periode van praktijk onder supervisie, aan de hand van standaard beoordelingscategorieën zoals genoemd in Appendix III van dit document. Begeleiding en richtlijnen voor de beoordeling van prestaties en competenties worden beschikbaar gesteld. Voor vergelijkingsdoeleinden wordt geadviseerd dat universiteiten of landen die meer geavanceerde methodes gebruiken, systemen ontwikkelen voor het overbrengen van de resultaten van die geavanceerde beoordelingen in de indeling die in Appendix III is gegeven.

Resultaten van supervisie

De psycholoog in opleiding dient bewijs te leveren van de verwerving van functies en competenties genoemd in Appendix III. Hij of zij dient een systematische zelfevaluatie af te ronden van het niveau van zijn of haar vaardigheden in relatie tot de reeks in Appendix III genoemde competenties, en dit format te gebruiken om de toekomstige professionele ontwikkeling te plannen.

Appendix VI. Regeling inzake voortdurende bijscholing

Van de houders van het *EuroPsy*-certificaat wordt verwacht dat zij hun competentieniveau onderhouden en verder ontwikkelen. Dit moet gerealiseerd worden door middel van werkervaring en persoonlijke professionele ontwikkeling, of via supervisie, en kan gerealiseerd worden door te voldoen aan eventuele lokale eisen ten aanzien van bijscholing. Bij verlenging van het *EuroPsy*-certificaat dient de aanvrager relevant bewijsmateriaal aan te dragen van zijn of haar voortdurende bijscholing gedurende de afgelopen periode van praktijkuitoefening.

Voor de landen zonder lokale eisen ten aanzien van bijscholing worden de volgende richtlijnen gegeven voor gebruik door de Nationale Toekenningcommissies.

Werkervaring

De aanvrager dient minimaal 400 uur per jaar professionele werkzaamheden als psycholoog aan te tonen, verdeeld over een periode van minimaal vier jaar gedurende de afgelopen zeven jaar (herwaarderingsperiode) voordat hij verlenging van het certificaat aanvraagt. Aanvaardbaar bewijs is onder meer: arbeidsovereenkomsten vergezeld van een functiebeschrijving, projectcontracten, of aangiften voor de inkomstenbelasting (in geval van psychologen met een zelfstandige praktijk.)

Persoonlijke professionele ontwikkeling

Het is de verantwoordelijkheid van de geregistreerde *EuroPsy*-psycholoog om op de hoogte te blijven van recente wetenschappelijke ontwikkelingen in de psychologie, met inbegrip van maar niet beperkt tot de praktijkcontext. Er wordt een minimum van 80 uur per jaar geadviseerd, en de aanvragers moeten in staat zijn expliciet bewijs te leveren van 40 uur bijscholing per jaar. Er is bewijs nodig van verschillende activiteiten.

Er is een groot scala aan verschillende *soorten bijscholingsactiviteiten*. Onderstaande lijst is niet uitputtend.

Voor elke soort activiteit is bij benadering het maximale percentage tijd aangegeven dat geaccrediteerd kan worden, om ervoor te zorgen dat psychologen verschillende soorten activiteiten verrichten in het kader van hun bijscholing.

- Aantoonbare aanwezigheid bij en deelname aan erkende cursussen en/of workshops gericht op bijscholing (60%).
- Ontwikkeling van specifieke nieuwe vaardigheden door middel van de praktijk op het werk (20%)
- Aantoonbare deelname aan collegiale supervisiebijeenkomsten (20%)
- Aantoonbare deelname als supervisor, mits dit formeel erkend is (20%)
- Aantoonbare deelname aan een beroeps- of wetenschappelijke conferentie (20%)
- (Co-)auteurschap en/of bewerking van publicaties over onderzoek en/of beroepskwesties (30%)
- Presentaties voor toehoorders uit het vak (20%)
- Redactiewerk voor tijdschriften en boeken over psychologie (20%)
- Voor verlenging mag het totaal van de laatste drie categorieën niet hoger zijn dan 60%.

Indien de bijscholing in totaal 100 uur bedraagt, kan deze bijvoorbeeld bestaan uit het bijwonen van een wetenschappelijke conferentie (10 uur, max. 20), redactiewerk (10 uur, max. 20), deelname aan collegiale supervisiebijeenkomsten (20 uur, max. 20), aantoonbare deelname aan erkende cursussen (60 uur, max. 60). Zo wordt een mix van verschillende bijscholingsactiviteiten gegarandeerd.

Administratie

Geregistreerde *EuroPsy*-psychologen dienen een administratie van hun bijscholing bij te houden. Naast het bijhouden van het opdoen van praktijkervaring in het kader van nieuwe functies, cliëntgroepen en werkomgevingen, moeten hierin de trainingen en ontwikkeling in het kader van bijscholing worden bijgehouden. Deze administratie, met ondersteunend bewijs, vormt de basis voor het profiel van de geregistreerde *EuroPsy*-psycholoog dat wordt opgenomen in het register, wanneer het *EuroPsy*-certificaat na zeven jaar wordt verlengd.

Appendix VII. Geschiedenis van *EuroPsy* – het Europese certificaat in de psychologie

Het Verdrag van Rome en de beginjaren van de Europese Gemeenschap

Het Verdrag van Rome van 1957, waarmee de Europese Gemeenschap werd opgericht, beoogde de vrijheid van verkeer van beroepsbeoefenaren in heel Europa te bevorderen. De vrijheid om overal in de Europese Gemeenschap te werken is een van de basisrechten die zijn vastgelegd in het Verdrag van Rome; artikel 48 van het Verdrag van Rome voorzag in het vrije verkeer van werknemers en artikel 57 in de onderlinge erkenning en coördinatie van beroepskwalificaties. De implementatie van deze toezegging verliep echter traag en moeizaam. Al in het begin waren er pogingen om de kwalificaties in de verschillende lidstaten op elkaar af te stemmen, en werden er zogenoemde sectorale richtlijnen overeengekomen voor de zeven beroepen van arts, tandarts, verpleegkundige, verloskundige, dierenarts, apotheker en architect, met overeenstemming in alle lidstaten over de harmonisatie of standaardisatie van opleiding en training. Al snel werd echter duidelijk dat deze pogingen om kwalificaties te harmoniseren enorm complex en tijdrovend waren, en het leek een onmogelijke opgave dit proces uit te breiden naar andere beroepen.

De algemene Richtlijn 89/48/EG

Daarom kwam de Commissie in 1985 met een nieuwe aanpak voor andere beroepen waartoe de toegang op de een of andere manier werd beperkt (of gereguleerd) door de staat, hetzij via de wet, hetzij via een beroepsorganisatie, en waarvoor een opleiding van ten minste drie jaar op universitair niveau of vergelijkbaar vereist was (de algemene Richtlijn 89/48/EG voor onderlinge erkenning van hogeronderwijsdiploma's en meer recent de tweede algemene Richtlijn 92/51). De richtlijnen 89/48 en 92/51 zijn algemene of horizontale richtlijnen, die van toepassing zijn op alle gereguleerde beroepen waarvoor de kwalificatie minimaal een diploma vereist (Lunt 1997), en zij waren ook van toepassing op psychologen. Hoewel deze Richtlijnen bedoeld waren om de mobiliteit van beroepsbeoefenaren te bevorderen, was er weinig vooruitgang in de toepassing ervan om de mobiliteit van psychologen in Europa te bevorderen, omdat elk land zijn eigen eisen kon stellen aan psychologen die het land in wilden komen met kwalificaties die

zij in een ander land hadden verkregen. De algemene Richtlijn voorzag in een gecompliceerde aanpak voor de evaluatie van vergelijkbaarheid, die afhing van de beoordeling van individuele gevallen die vergeleken werden met een nationaal 'sjabloon'.

Optimale standaarden EFPPA

De Europese federatie van psychologenverenigingen (EFPA), voorheen de Europese federatie van professionele psychologenverenigingen (EFPPA), kwam in 1990 een verklaring overeen over de 'Optimal standards for the professional training in psychology' (Optimale standaarden voor de beroepsopleiding in de psychologie, EFPPA 1990), die een zeer algemeen kader boden voor het kwalificatieniveau van psychologen, en waarin de eis van zes jaar opleiding en training voor professionele psychologen werd vastgelegd. Met dit kader is het gelukt enkele landen te ondersteunen bij de ontwikkeling van hun eigen kader en eisen voor de opleiding van psychologen.

Wettelijke reglementering van psychologen

De afgelopen jaren is het aantal Europese landen met wettelijke bepalingen waarin de eisen voor de titel van 'psycholoog' zijn vastgelegd toegenomen, terwijl bepaalde landen eisen en beperkingen opleggen ten aanzien van werkzaamheden waarvoor de kwalificatie van psycholoog vereist kan zijn. In veruit de meeste EU-landen en in een toenemend aantal andere Europese landen zijn er inmiddels voorschriften of wetten voor psychologen. De overige EU-landen bewegen zich in de richting van een bepaalde reglementering, waarbij de tendens bestaat dat landen een systeem van nationale regelgeving ontwikkelen, vaak als onderdeel van een ruimere beroepsreglementering in het land. Verschillende landen in Europa hebben verschillende tradities en manieren van reglementering van de beroepspraktijk. De EFPA interesseert zich actief voor deze ontwikkelingen. Hoewel er geen reglementering van het vak op Europees niveau bestaat, zal het zowel consumenten als beroepsbeoefenaren ten goede komen als er voor heel Europa een minimumstandaard wordt overeengekomen die op zijn beurt toekomstige eisen aan reglementering op individueel nationaal niveau zal beïnvloeden.

Recente ontwikkelingen

De afgelopen tien jaar of daaromtrent zijn er enkele ontwikkelingen geweest die de basis hebben gelegd voor later werk; bijvoorbeeld het werk van het *European Network of Work and Organisational Psychologists* (Europees netwerk van arbeids- en organisatiepsychologen, ENOP) om een 'referentiemodel' en minimumstandaarden te ontwikkelen (ENOP 1998; ENOP-EAWOP 2007) en het werk van de *British Psychological Society* (Britse psychologische beroepsorganisatie, BPS) om standaarden te ontwikkelen waarin de competenties van psychologen in het stadium van zelfstandige praktijkuitoefening zijn vastgelegd (Bartram 1996).

Daarna is in het kader van het Leonardo da Vinci-programma een financieringsvoorstel aan de EU gedaan voor de ontwikkeling van een *European Framework for Psychologists Training* (Europees kader voor de opleiding van psychologen); dit tweejarige project is in 2001 afgerond met een rapport waarin een *European Framework for Psychologists Training*, ofwel *EuroPsyT* gepresenteerd werd (Lunt et al 2001). De volgende landen *1 namen deel aan dit project: Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Italië, Nederland, Noorwegen, Spanje, VK, Zweden en Zwitserland en zij gaven algemene steun aan het kader, dat in juli 2001 door de algemene vergadering van de EFPA bekrachtigd werd.

Een tweede project, eveneens gefinancierd door de EU onder het Leonardo da Vinci-programma, begon in november 2001, met als een van de belangrijkste doelen het Europese Diploma in de Psychologie te ontwerpen. Dit project viel samen met de ontwikkelingen binnen de EU, en veranderingen in de Richtlijn betreffende beroepskwalificaties (zie Lunt 2002), en ontwikkelingen binnen een breder Europa, bijvoorbeeld de overeenkomst van Bologna van 1999 (zie Lunt 2005). Het project werd in 2005 afgerond met het rapport waarin *EuroPsy*, het Europese diploma in de psychologie gepresenteerd werd (Lunt et al 2005). Aan het tweede Leonardo-project deden de volgende landen *2 mee: Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Italië, Nederland, Noorwegen, Spanje, VK, Zweden en de Europese federatie EFPA. Het resultaat van dit project, het Europese diploma in de psychologie (*EuroPsy*) had tot doel een aantal standaarden of een benchmark vast te

stellen voor de kwaliteit van opleidingen en trainingen in de psychologie in heel Europa.

De ‘derde’ Richtlijn

In 1996 begon het overleg over een beoogde ‘derde Richtlijn’ om de eerste sectorale en verticale richtlijnen te vervangen en het vrije verkeer in de Europese Economische Ruimte te vergemakkelijken. Dit resulteerde op 7 maart 2002 in het Richtlijnvoorstel van de Europese Commissie ter vervanging van de 15 afzonderlijke richtlijnen (sectorale en verticale) en om ‘de regels te verduidelijken en vereenvoudigen om het vrije verkeer van gekwalificeerde mensen te vergemakkelijken’.

Over deze Richtlijn werd ruim twee jaar overlegd en gediscussieerd, en hij werd in 2005 geaccepteerd door het Europees Parlement en de Raad van ministers. Hoewel de Europese Commissie enkele eerdere bepalingen van de Richtlijn niet in detail heeft opgevolgd, bijvoorbeeld met betrekking tot professionele ‘platforms’, juicht zij het toe als beroepsgroepen zelf op Europees niveau overeenstemming bereiken over de standaarden die nodig zijn voor praktische uitoefening van een beroep. Er wordt nog gediscussieerd over ‘beroepspassen’ die bewijs zouden kunnen leveren voor en een overzicht zouden kunnen geven van de opleiding, training en praktijk van afzonderlijke psychologen in de verschillende lidstaten, in een vorm waarin vergelijking mogelijk is.

Dergelijke ontwikkelingen kunnen in de toekomst leiden tot systemen voor een quasiautomatische of snelle erkenning van kwalificaties, mits er overeenstemming is binnen de beroepsgroep zelf op Europees niveau (zie Lunt 2005). Naast een bijdrage aan een snel erkenningsmechanisme, kan een Europese standaard ook resulteren in verbetering van de kwaliteit van de beroepstraining en praktijk, en een verhoging van de kwaliteit in landen die hun eigen opleidings- en trainingstrajecten en richtlijnen voor de beroepspraktijk ontwikkelen. Ook zal het de Europese landen in staat stellen goede praktijken uit te wisselen en te bevorderen en de Europese dimensie in de beroepstraining en –praktijk in de psychologie te ontwikkelen.

Conclusie

Bijna vijftig jaar na het Verdrag van Rome is een van de doelen van dit verdrag op het vlak van vrijheid van verkeer van beroepsbeoefenaren misschien realiseerbaar dankzij recente ontwikkelingen. Op algemeen beroepsniveau streeft de ‘derde’ Richtlijn, die de procedures voor erkenning en kwalificatie vereenvoudigt, naar bevordering van de mobiliteit; deze Richtlijn werd in 2005 geaccepteerd en in 2007 geïmplementeerd. Voor psychologen viel deze periode samen met de implementatie van *EuroPsy* (het Europese certificaat in de psychologie), dat in juli 2005 werd afgerond en overgedragen aan de EFPA. *EuroPsy* zal de EFPA ondersteunen in haar inspanningen om de kwaliteit van de opleiding en training van psychologen in heel Europa te verhogen. Ook zal het een bijdrage leveren aan de wens om cliënten te beschermen door het aanbieden van professionele diensten van hoge kwaliteit. Op dit moment wordt het proces van Bologna verder ontwikkeld (Lunt 2005), met als resultaat grootschalige hervormingen van universitaire structuren en systemen in Europa, op basis van de toezegging om in 2010 een Europese hogeronderwijsruimte te creëren. De aanvaarding van *EuroPsy* in juli 2005 door verenigingen die lid zijn van de EFPA en de introductie ervan in juli 2009, biedt psychologen in heel Europa de kans van deze ontwikkelingen te profiteren.

****1 EuroPsyT project team (1999-2001)***

Professor Dave Bartram (BPS, UK)
Cand psych Jesper Döpping (DPF, Denmark)
Professor Jim Georgas (University of Athens, Greece)
Dr Stefan Jern (SPF, Sweden)
Professor Remo Job (University of Padova, Italy)
Professor Roger Lécuyer (University of Paris V, France)
Professor Ingrid Lunt (Institute of Education, University of London, UK) project director
Professor Steve Newstead (University of Plymouth, UK)
Dr Pirkko Nieminen (PSYKONET, the University Network of Departments of Psychology in Finland, Finland)
Torleiv Odland, (NPF, Norway)
Professor Jose Maria Peiro (University of Valencia, Spain)
Professor Ype Poortinga (University of Tilburg, Netherlands)
Professor Robert Roe (NIP, Netherlands)
Professor Bernhard Wilpert (Technical University of Berlin, Germany)

Also Ernst Hermann, Switzerland in early stages of the project

****2 EuroPsy project team (2001-2005)***

Professor Dave Bartram (BPS, UK)
Professor Eva Bamberg (University of Hamburg, Germany)
Cand psych Birgitte Braüner (DPF, Denmark)
Professor Jim Georgas (University of Athens, Greece)
Professor Arne Holte (NPF, Norway)*
Dr Stefan Jern (SPF, Sweden)
Professor Remo Job (University of Padova, Italy)
Professor Roger Lécuyer (University of Paris V, France)
Eur Ing Nigel Lloyd (CamProf UK) project co-ordinator
Professor Ingrid Lunt (Institute of Education, University of London, UK) project director
Dr Pirkko Nieminen (PSYKONET (the University Network of Departments of Psychology in Finland), Finland)
Professor Jose Maria Peiro (University of Valencia, Spain)
Professor Csaba Pleh (Budapest University of Technology and Economics, Hungary)
Professor Robert Roe (NIP, Netherlands)
Tuomo Tikkanen (President, EFPA)

* Torleiv Odland (NPF, Norway) participated in the early stages of the project.

*** 3 EuroPsy Steering Group (2006-2009)**

Professor Eva Bamberg (University of Hamburg, Germany)

Professor Jim Georgas (University of Athens, Greece)

Professor Arne Holte (NPF, Norway)*

Dr Stefan Jern (SPF, Sweden)

Professor Remo Job (University of Padova, Italy)

Professor Roger Lécuyer (University of Paris V, France)

Professor Ingrid Lunt (University of Oxford, UK) Convenor of Steering Group

Dr Pirkko Nieminen (PSYKONET (the University Network of Departments of Psychology in Finland), Finland)

Professor Jose Maria Peiro (University of Valencia, Spain)

Professor Csaba Pleh (Budapest University of Technology and Economics, Hungary)

Professor Robert Roe (NIP, Netherlands)

Professor Knud-Erik Sabroe (DPF, Denmark)

Tuomo Tikkanen (President, EFPA) (until 2007)

Appendix VIII. Relevante publicaties

Antalovits, M. & Pléh, C.S. (2004). *EuroPsy* az európai pszichológus diploma. (The European Diploma of Psychology). *Alkalmazott Pszichológia* VI 2, 20-43

Bartram, D. (1996). Occupational standards and competence-based qualifications for professional applied psychologists in the U.K. *The European Psychologist*, Vol. 1, 157-165.

Bartram, D. (2000a). *Higher education and the delivery of standards-based qualifications*. Unpublished paper.

Bartram, D. (2000b). *Standards-based qualifications*. Paper presented to the Leonardo Euro-Psych Project. London, May 20, 2000.

Bartram, D. & Roe, R.A. (2005). Definition and assessment of competences in the context of the European Diploma in Psychology. *The European Psychologist*, vol. 10, no. 2, 93-102

British Psychological Society Consultative Working Group for Occupational Standards in Applied Psychology (1998). *National Occupational Standards in Applied Psychology*. Leicester: British Psychological Society.

EFPPA (1990). *Optimal standards for the training of psychologists*. Brussels: EFPPA, booklet no.3.

EFPPA (1995). *MetaCode of Professional Ethics*. Brussels: EFPPA Booklet no. 5

ENOP (1998). *European curriculum in work and organizational psychology. Reference model and minimal standards*. Paris: ENOP / Maison des Sciences de l'Homme.

ENOP-EAWOP (2007). *Curriculum reference model with minimum standards for European W&O Psychology : Basic and Advanced*. Paris : ENOP/EAWOP

Gauthier, J. (2002). Facilitating mobility for psychologists through a competency-based approach for regulation and accreditation: the Canadian experiment. *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 203-212.

Hall, J. and Lunt, I. (2005). Global mobility for psychologists : the role of psychology organisations in the USA, Canada and Europe. *The American Psychologist*, Vol. 60 (7), 712-726

Jern, S., Odland, T. and Nieminen, P. (2002). The equivalence framework in relationship to the basic training of psychologists and the specialisation training: the Nordic scene. *The European Psychologist*, Vol.7 (3), 213-220.

Lunt, I. (1997). Education and training for psychologists in Europe: optimal or minimal standards. *News from EFPPA*. December 1997, 6-10.

Lunt, I. (1998). Psychology in Europe: challenges and opportunities. *The European Psychologist*, Vol. 3 (2), 93-101.

Lunt, I. (2000). European project funded by the EU under the Leonardo da Vinci program. *The European Psychologist*, Vol. 5 (2), 162-164.

Lunt, I., Bartram, D., Döpping, J. Georgas, J., Jern, S., Job, R., Lecuyer, R., Newstead, S., Nieminen, P., Odland, S., Peiró, J.M., Poortinga, Y., Roe, R.A., Wilpert, B., Herman, E. (2001a). *EuroPsyT - a framework for education and training for psychologists in Europe*. Available from EFPA, Brussels.

Lunt, I., Baneke, R., Berdullas, M., Hansson, B. & Nevalainen, V. (2001b). *Laws and EFPA Regulations on EuroPsy for psychologists in European countries*. Brussels: EFPPA.

Lunt, I. (2002). A common European qualification? Editorial for special issue of *the European Psychologist*, Vol. 7 (3).

Lunt, I. (2002). A Common Framework for the training of psychologists in Europe. *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 180-191

- Lunt, I. (2005). The Implications of the “Bologna process” for the development of a European Diploma in Psychology . *The European Psychologist*. Vol. 10 (2), 86-92
- Lunt, I. (2008a). Professional mobility and quality assurance within the European Union in J. Hall and E. Altmaier (eds) *Global Promise. Quality Assurance and accountability in professional psychology*. New York: Oxford University Press
- Lunt, I. (2008b). Psychologist qualifications in Europe: common standard for quality and mobility. *The Australian Psychologist* Vol. 43 (4), 222-230
- Lunt I., Gorbena S., Job R., Lecuyer R., Peiro J.M. (2011) *Tuning-EuroPsy: Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Psychology*. Publicaciones de la Universidad de Deusto.
- Newstead, S. & Makinen, S. (1997). Psychology teaching in Europe. *The European Psychologist*, Vol. 2 (1), 3-10.
- Peiró, J.M. (2003). La enseñanza de la Psicología en Europa. Un proyecto de Titulación Europea. [The teaching of Psychology in Europe. A European Certificate project]. *Papeles del Psicólogo*, Vol. 86, 25-33.
- Peiró, J.M. (2003). *La libre circulación de los psicólogos profesionales por Europa*. [Free mobility of profesional Psychology across Europe]. Colegio Oficial de Psicólogos de Catalunya. Barcelona.
- Peiró, J.M and Lunt I. (2002). The context for a European Framework for Psychologists’ Training. *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 169-179.
- Peterson, R.L., McHolland, J.D., Bent, R.J., Davis-Russell, E., Edwall, G.E., Polite, K., Singer, D.L., Stricker, G.(Eds). (1992). *The core curriculum in professional psychology*. Washington: American Psychological Association.
- Pleh, C. (2003). *A pszichológiaoktatas kérdései* (Issues of psychology teaching). Budapest: Hungarian Psychological Association and Hungarian Accreditation Committee

Poortinga, Y.H. (2005). Balancing individual interests and quality of the profession in the formulation of professional standards. *The European Psychologist*, Vol. 10 (2), 103-109.

Pulverich, G. (ed.) (1997). *Inventory of EFPA Regulations on EuroPsy in the field of psychology in European countries*. Bonn: Deutscher Psychologie Verlag.

Roe, R.A., Coetsier, P., Levy-Leboyer, C., Peiró, J.M., Wilpert B. (1994). The teaching of Work and Organizational Psychology in Europe. Towards the development of a Reference Model. *The European Work & Organizational Psychologist*, Vol. 4 (4), 355-365.

Roe, R.A. (2002). What makes a competent psychologist? *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 192-203.

Wilpert B. (2002). Projecting a European Diploma in Psychology. *The European Psychologist*, Vol.7 (3), 221-225.

EFPA – European Federation of Psychologists Associations
Grasmarkt 105/39 – Rue Marché aux Herbes 105/39
B – 1000 Brussels
Belgium
www.europsy-efpa.eu – www.efpa.eu